Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

13 ИЮЛЬ, ЧОРШАНБА № 137 (886).
Сотувда эркин нархда. 1994 ЙИЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом КАРИМОВГА

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич,

Россия Федерацияси давлат мустақиллиги тўғрисида декларация қабул қилинган кун муносабати билан табригингиз ва эзгу истакларингиз учун самимий миннатдорлик билдираман.

Россия билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик муносабатлари бундан буён ҳам мамлакатларимиз халқлари манфаатлари йўлида жўшқин ривожланаверади, деб ишонч билан айтган фикрингизга қўшиламан.

Б. ЕЛЬЦИН,
Россия Федерацияси Президенти.

МАСЪУЛИЯТ ТАЛАБ ҚИЛАДИГАН ИШ

Мустақиллик шарофати билан халқимиз аждодлари асрлар мобайнида ардоқлаб келган маданий ва маънавий қадриятларни тиклаш имкониятига эга бўлди. Жумладан, диний меросимизни ўрганишга кенг йўл очилгани миллионлаб қалбларга қувонч ҳамда ғурур бахш этди.

Бугунги кунда диний адабиётларнинг нашр этилаётгани 70 йиллик мустабид тузум даврида узилиб қолаёзган ришталарни боғлашга, халқимизнинг маънавий эҳтиёжини қондиришга хизмат қилмоқда. Ушбу ноширлик фаолиятининг нечоғли савоблию эзгулигини эътироф этиш билан бирга, шуни айтиш лозимки, газета-журналлар ва нашриётлар фаолиятида бу борада, хусусан, диний сўзларни қўллашда, адабиётлар чоп этишда хато-камчиликларга ҳам йўл қўйилмоқда.

8 июль куни Ўзбекистон Республикаси Матбуот қўмитасида бўлиб ўтган йиғилишда ана шу муаммолар тилга олинди.

Профессор Исматулла ҳожи Абдуллаев ўз маърузасида диний сўзларнинг луғавий маънолари, ёзилиш шакллари бузилаётгани, диний адабиётларни таржима қилишда қўпол хатоларга йўл қўйилаётгани ҳақида гапириб, бунга кўплаб мисоллар келтирди.

Йиғилиш қатнашчилари бундай китобларнинг аксари тасдиқдан ўтмаган ҳолда турли ширкатларда, вилоят босмахоналарида тартибсиз чоп этилаётгани, айрим кимсаларнинг мўмай даромад топиш манбаига айланиб қолгани ачинарли ҳол эканини таъкидлаб, ўз фикр-мулоҳазаларини билдирди.

Йиғилишда Давлат матбуот қўмитаси раисининг ўринбосари Омон Матжон, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Диний ишлар бўйича қўмита раисининг биринчи ўринбосари Убайдулла Уватов бу нуқсонларни бартараф этиш борасида барча зарур чора-тадбирлар кўрилажагини айтдилар.

ЎзА мухбири.

РЕСПУБЛИКА МИЛЛИЙ ХАВФСИЗЛИК ХИЗМАТИ МАТБУОТ ШЎЪБАСИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

ВАТАНГА СОДИҚЛИККА ҚАСАМЁД

Мустақил мамлакатимизда вужудга келган янги анъанага мувофиқ, миллий хавфсизлик хизмати чегара қўшинларида ҳар куни эрталабки текшириш чоғида Ўзбекистон Республикаси байроғи кўтарилаётганда аскарлар ва чегарачи зобитлар давлат мадҳиясини ижро этадилар. Ўтган якшанба куни чегара қўшинлари мутахассислар тайёрлайдиган ўқув отрядида денгиз курсантлар мадҳияни руҳида тантана билан ижро этдилар. Миллий хавфсизлик хизмати матбуот шўъбасининг хабар қилишича, бу ерда ҳарбий хизматни ўтай бошлаган ёш чегарачилар шу куни мустақил Ўзбекистонга, унинг меҳнаткаш халқига содиқликка қасамёд қилишди.

Кеча-ю кундуз, ёз жазирамасида ҳам, қиш-қировли кунларда ҳам ватанимиз чегараларини қўриқлаши лозим бўлган йигитлар тантанали қасамёд сўзларини зўр ҳаяжон билан такрорладилар. Чегара қўшинлари қўмондонлиги ва миллий хавфсизлик хизмати раҳбариятининг, жамоатчиликнинг вакиллари, ёш чегарачиларнинг ота-оналари қасамёд қабул қилган жангчиларни самимий табрикладилар.

Ҳақиқий байрамга айланган бу кунни аскарлар унутмайдилар. Курсантлар касб кўникмаларини, спорт маҳоратини намойиш қилишди. Уларга гуллар тақдим этилди, эзгу истаклар билдирилди.

(ЎзА).

ФРАНЦИЯЛИК ТАДБИРКОРЛАР ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА

Таниқли ишбилармон Анрэ Гельфи раҳбарлигида бир гуруҳ франциялик тадбиркорлар Нукусда бўлишди. Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси У. Аширбеков уларга ўлкада юз бераётган ижтимоий, иқтисодий ўзгаришлар ҳақида гапириб берди. Суҳбат чоғида минтақадаги экологик вазият, аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш, тиббий хизмат кўрсатиш масалалари муҳокама қилинди.

ЎзА мухбири.

БУ МАВСУМИЙ ИШ ЭМАС

Мустақил Ўзбекистонимиз буюк келажак сари яна бир дадил қадам қўйди. Бу қадам — Ватанни севган, мамлакат иқтисодини юксалтириш, қудратини янада мустаҳкамлашга ҳисса қўшиш мақсадида яшаётган ҳар бир кишининг дилида фахр-ифтихор уйғотган, озод элимизнинг байроғи, туғи, мадҳияси, Конституцияси каби давлат ва халқ рамзи, мустақилликнинг яна бир муқаддас белгиси — миллий валютамизнинг ҳаётга жорий этилиши бўлди.

Бугунги куннинг долзарб вазифаси ана шу миллий пулимиз қадрини асраш, унинг миллий ифтихоримиз бўлиб қолиши учун бозорларда, савдо шоҳобчалари ва маиший тармоқларда, давлат ва хусусий идораларда қатъий ҳуқуқий тартиб ўрнатиш, пул муомаласи билан боғлиқ барча ишларни муайян мезонга солишдан иборатдир.

Тан олиш керак, кейинги йилларда эркин нарх жорий этилиши, бозор муносабатларига ўтилиши, тадбиркорлик, ишбилармонликка кенг йўл очилиши биланоқ, айрим пулқувар, нопок, шахсий манфаат дардига чалинганлар «билганингни қилавер» қабилида иш тута бошлади. Бозорларда, турли «муюлиш»ларда олувчидан кўра сотувчилар кўпайиб кетди. Лекин бозор иқтисодиётининг, эркин нарх ва пул муомаласининг меъёри, тартиби, ҳуқуқий чегараси борлигини, бош ислоҳотчи бўлмиш — давлатнинг қонун-қоидалари, мустаҳкам қўрғони ва эгаси мавжудлигини унутмаслик керак.

Республика жамоатчилиги юртбошимиз Ислом Каримовнинг 25 июндаги Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида куйиниб сўзлаган нутқидан «Зангори экран» орқали воқиф бўлди. Ошкор кўрсатилган жонли мулоқот халқ дилида қувонч, адолатга ишонч туйғуларини уйғотди. Сал иккиланиб, бўшанглик қилиб турганларга туртки бўлди, жадаллик ва қатъият билан ишлашга даъват этди.

Айниқса, оммавий ахборот воситалари орқали халққа етказилган Тошкент шаҳар Акмал Икромов туманидаги «Пахтакор» маҳалласи кексаларининг Президентимиз Ислом Каримовга хати, айтиш мумкинки, республика жамоатчилигининг барча қатламлари кайфиятини, муносабатини ифодалади. У лоқайдликка, томошабин бўлиб туришга, бефарқликка қарши улкан зарба бўлди.

Амалий ишларга жадал киришилди. Бозорларда, савдода, тижоратнинг барча турларида, маиший объектларда, вилоят, туман, шаҳар, қишлоқ, маҳалла, корхона, муассаса, хуллас, пул муомаласи, аҳоли эҳтиёжини таъминлаш билан боғлиқ барча жабҳаларда кенг кўламли ишлар бошлаб юборилди. Нопок, олғир, юлғич, нафси ҳақалак отган кимсаларнинг тинчи бузилди.

Бу ишларда республика Прокуратураси органлари ҳам кескин тадбирларни амалга ошира бошлади. Давлатга, халққа, сиёсатга, қонунга беписанд қараётган, пулимиз қадрига тажовуз қилаётганларни тартибга солиш, қонуннинг ўткир тиғига дучор этиш борасида кураш бошланди.

29 июнь куни Прокуратура ходимлари Тошкент шаҳар Чилонзор туманидаги «Кооператор» ошхонасида уя қурган Г. Ройфе исмли шахс бошлиқ олғирларни 200 шиша ароқ билан қўлга туширди. Бу ерда ҳеч қандай ҳужжатсиз келтирилган ароқ бемалол пулланган. Зудлик билан жиноий иш қўзғатилиб, тергов бошлаб юборилди.

Олой бозорида жойлашган Юнусобод умумий овқатланиш акционерлик жамиятининг тижорат дўконида ҳам ғайриқонуний равишда келтирилган 140 шиша «Арман коньяги» 45.000 сўм-купондан пулланаётгани аниқланиб, ўзбошимча нафс бандаларига нисбатан жиноий иш очилди. Энди уларнинг «тадбиркор»лигига чек қўйиладиган бўлди.

Шу бозордаги бир нечта дўконларда 50.000 сўм-купондан яшик-яшик ароқ ҳамда 25.000 сўм-купондан 1,5 литрлик сув ҳужжатсиз ва қоидага хилоф равишда сотилаётгани аниқланди. Бу товарлар мусодара қилиниб, тергов бошланди.

Шаҳарнинг турли жойларида юқоридаги каби юзлаб ғайриқонуний ҳолатлар аниқланди ва уларга қарши кескин қонуний чоралар кўрилаётир. Сирғали тумани умумий овқатланиш корхонасига қарашли объектлардан бирида Г. Бариташвили деган шахс иш жойи бетайин Ш. Джоев, А. Кабатский каби шериклари билан кўп миқдорда мулкни ўзлаштириб юборгани етмагандек, Олмалиқ ва бошқа жойлардан қинғир йўллар билан ҳужжатсиз келтирилган минглаб шиша пивонинг ҳар бирини 5.500 сўм-купондан пуллаб, чўнтагига ураётганида қўлга тушди. Уларнинг бундай жиноий ишлар билан анчадан буён шуғулланиб келаётгани, на тартиб, на қоида ва на қонунни эсларига ҳам келтирмай, фақат кўпроқ пул тўплашга қаратилган «фаолияти» фош этилди. Энди қонун уларга маълум муддат «ўйлаб кўриш» учун шароит яратиб бериши шубҳасиз...

Тошкент вилояти прокуратураси ходимлари турли объектларда назорат қандай амалга оширилаётганини текширишга киришди: давлат солиқ органлари ўз вазифасини қандай бажараётганини ўрганди. Натижа эса уларга ҳам қонуний «туртки» кераклигини кўрсатди.

Солиқ идораларининг фақат Бекобод туманида 230 дан зиёд хўжалик юритиш объектларига «қўли ва кўзи етмагани» аниқланди. Фаолияти ўрганилган субъектлар томонидан «ўғриланган» маблағ эса 16 миллиондан зиёд сўм-купонни ташкил қилди. Бу ердаги бозорда ўтказилган бир кунлик текширувда 9 маротаба давлат солиқ қоидалари бузилиши ҳоллари фош этилиб, айбдорларга кескин чоралар кўрилди. Шуниси ачинарлики, ҳанузгача солиқ идораларининг вазифасини ички ишлар органлари бажаришига тўғри келмоқда. Туман маъмурий комиссиясидаги материаллардан 17 таси солиқ, 26 таси ички ишлар органларидан келиб тушгани фикримизнинг далилидир.

Бекобод бозорида ўзбошимча, босар-тусарини билмай, мўмай даромад топиб «кекириб» юрган ўнлаб шахс ушланиб, тегишли қонуний жазога тортилди.

Бўстонлиқ тумани Ғазалкент шаҳар бозорида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, аҳоли кундалик эҳтиёжи моллари қўшни ҳудудлардагига нисбатан 1000—2000 сўм-купон қимматга сотилаётганига дуч келинди. Бу чайқовчиликдан ўзга нарса эмаслиги, бозор муносабатларини издан чиқарувчи ҳолат экани қайд этилиб, у билан атрофлича шуғулланишга киришилди. Бу ерда турли ичимликлар, озиқ-овқат, саноат моллари билан рухсатсиз, солиқ тўламасдан савдо қилиш томир отгани аниқланди ва қонунбузарларнинг таноби тортилди. Айниқса, гўжа, айрон каби чанқоқбосди ичимликларни рухсатсиз, солиқ тўламасдан, нархини ошириб пуллаётган кўплаб шахслар тартибга чақирилди.

Андижон вилояти прокуратураси ходимлари бошқа ҳуқуқни муҳофаза этувчи органлар билан ҳамкорликда кенг кўламли тадбирларни амалга оширмоқда. Избоскан туманида 1153 шиша пивони ғайриқонуний тарзда келтириб, ҳеч қандай рухсатномасиз, чайқов нархида сотиш билан шуғулланаётган Р. Алимқулов ва Ш. Исмоилов деган кимсалар қўлга тушди ва қонуний жазога тортилди. Шу тумандаги Тулчи қишлоғида яшовчи А. Қодиров ва бошқа беш нафар «чаққон» ароқ ва пиво билан чайқовчилик қилаётганда қўлга олинди. Уларнинг 10 миллион сўмлик ғайриқонуний мулки мусодара қилиниб, 5 миллион сўм-купондан ортиқ жарима ҳам ундириб олинди. Туман бозорида яна шундай пулқуварлардан 7 таси ушланди, 2 та савдо шаҳобчасида «ҳукмрон»лик қилаётган шахс жиловланди. Бошқа туманларда ҳам ана шундай тадбирлар амалга оширилди.

Бухоро шаҳрида гўшт билан савдо қилувчи Х. Баракаев ва У. Маҳмудов маҳсулот нархини осмонга чиқарибгина қолмай, тарозини тошини ўйиб енгиллатгани, шу йўл билан «ҳам энидан, ҳам бўйидан» уриб қолаётгани фош этилди. Бухоро туманидаги савдо дўкони «фаол»ларидан Н. Ашурова бир харидорнинг 4 минг сўм ҳақига хиёнат қилаётган пайтида ушланди. Уларга нисбатан жиноий иш қўзғатилиб, тергов бошлаб юборилди. Бухоро вилояти бозорларида, кўча-кўйда пулни беқадр қилишга «ҳисса қўшаётган» юзлаб шахсларнинг қонун билан ҳисоблашишига тўғри келди.

Қашқадарё вилоятида ҳам салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Қарши шаҳар бозорида помидор билан олибсотарлик қилувчи Шойим Рўзиев деган кимса ушланиб, қонуний жазога тортилди. Китоб тумани Охунбобоев номидаги жамоа хўжалигида жойлашган савдо дўкони мудири Яраш Даминов эса давлат товарлари билан «пул ўйини» қилиб, Н. Эргашев деган харидорнинг ярим миллион сўм-купонлик ҳақини уриб қолганида «сиртмоқ»қа тушди. Бундай мисолларга Қашқадарё вилоятининг деярли барча туманларида дуч келинди. Табиийки, пулқуварлар, нопок шахслар қонун тиғини татиб кўришгач, «оҳ-воҳ»га тушиб қолдилар...

Термиз шаҳри бозорида пиёз билан олибсотарлик қилувчи Омон Поёнов ушланиб, унинг жиноий иши терговга оширилди. Бу ерда Термиз шаҳар молия бўлими тафтишчиси Норбадал Дўстқулов деган шахс бозордагилардан шахсий манфаати учун таъмагирлик қилиб юрганида қўлга олинди. Сурхондарё вилояти прокуратураси органларининг пулимиз қадрини кўтариш борасидаги фаолияти кенгаймоқда.

Сирдарё вилоятида ҳам нафси хакалак отган юзлаб шахс фош этилди. Сохта ҳужжат ясаб, Гулистон бозорида чайқовчиликни дўндираётган А. Каримов ва Ҳ. Исоқов ушланиб, уларнинг жинояти бўйича тергов бошлаб юборилди. Ховос туманидаги озиқ-овқат дўконлари мудирлари У. Жалилов, Э. Норқўзиевлар сотувга келтирилган ароқларни «шапка»си билан пуллаётганида ушланди. Гулистон шаҳар бозорида Раҳмон Абдуллаев деган олибсотар деҳқонларни қўрқитиб, маҳсулотини арзон-гаровга олиб, сўнг қимматига сотмоқчи бўлганида тумшуғидан илинди. Бу ерда яна шундай «рекетёр»лардан бири — У. Абдуллаев деган шахс ҳам жиноят устида ушланиб, ҳибсга олинди.

Фарғона вилояти прокуратураси органлари ҳам истеъмол бозори, пул қадри учун курашни кучайтирмоқда. Мунтазам равишда харидорлар ҳақидан уриб келган, товарларни яшираётган Қува туманилик дўкон мудирлари Шукрилла Холхўжаев ва Манзура Исмоилова бир неча миллион сўм-купон миқдоридаги ғайриқонуний топилган пул билан қўлга олинди. Уларга қарши жиноий иш очилди.

Хоразм вилояти прокуратураси ходимлари бир кунда неча юзлаб ғайриқонуний «пул ўйини»ни фош этди. Урганч шаҳридаги 2-дўкон мудири И. Сафоевнинг 23 миллион сўмлик ароқни яшириб, мўмайига пуллаётгани фош этилди, у ҳозир қонун олдида жавоб бермоқда. Бозорлардаги кўплаб олғир, ғаламислар жиловланди. Гурлан туманида Э. Худоёров, Хева туманида Э. Собиров деган дўкондорлар давлат молини кўп миқдорда яшириб, пинхона пуллаётгани фош этилди. Бу нопок шахслар энди «кўзлари очилган»ини айтиб, тавба қилмоқда.

Навоий вилояти прокуратураси ташаббуси билан ўтган бир ҳафта ичида 110 та кенг кўламли текшириш ўтказилиб, 137 та ғайриқонуний ҳолат юзага чиқарилди. Юзлаб нафс гадолари қонун тиғига дучор этилди.

Шуни таъкидлаш лозимки, прокуратура ходимлари амалга ошираётган бундай чора-тадбирлар, баъзилар ўйлагандек, мавсумий эмас. Бу — мустақиллигимиз рамзи — миллий пулимиз қадри учун курашдир. Пул қадри — меҳнатимиз, турмушимиз қадридир. Кимки пулимизни қадрсизлантириш йўлида нопоклик, инсофсизлик қилар экан, нафс бандаларининг бу қилмиши миллат, мустақиллик, порлоқ келажагимиз ва ниҳоят, муқаддас Ватанимиз олдидаги хиёнат, деб баҳоланмоғи лозим.

Сирожиддин МИРСАФОЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг биринчи ўринбосари,
Файзулла ҚИЛИЧЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси бўлим бошлиғи.

(ЎзА).

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сузи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ЙЎЛЛАНМА БИЛАН ДАМ ОЛИШГА

Паркент туманидаги Кумушкон дарасида жойлашган ҳарбий-спорт лагерида болалар ёзни мароқли ўтказишаяпти.

ЛАГЕРЬ уч сменада ишлайдиган бўлди. Ҳар смена 12 кун давом этади. Тадбирлар дастури жуда тиғиз. Унда тоғ бўйлаб саёҳатга чиқиш, дискотекалар, танловлар, спорт мусобақалари кўзда тутилган. Булар орасида болаларни келгусида армияда хизмат қилишга тайёрлашга қаратилган жиддий тадбирлар ҳам бор. Ҳарбий-спорт ўйинлари айни шу мақсадга хизмат қилади.

800 ДАН ЗИЁД КОМБАЙН

Жиззахликлар бу йил 245 минг тонна ғалла йиғиштириб олиб, унинг 150 минг тоннасини давлатга топшириш ниятида.

ВИЛОЯТ республиканинг ғаллакор ҳудудларидан. Бу йил 200 минг гектар майдондаги ҳосилни йиғиштириб олиш учун ғаллазорларда 800 дан зиёд комбайн, 1000 та автомашина, 500 та трактор унум билан ишлатилмоқда.

ХАЛҚАРО ОПЕРАЦИЯЛАРНИ БАЖАРАДИ

Нукусда Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий миллий банкининг бўлими очилди. У турли халқаро ва маҳаллий молиявий операцияларни бажаради. Муассаса ҳозир жаҳондаги 112 та йирик банклар билан ҳам ахборот айирбошлаяпти.

СУРАТДА: банк ходимлари М. Кайпов, Ж. Мапутова.

ХОТИРА КИТОБИ ТАЙЁРЛАНДИ

Самарқандда «Мустақил Ўзбекистонда архив ҳужжатларидан фойдаланиш» мавзуида республика илмий амалий конференцияси очилди.

ВИЛОЯТ давлат архивида жуда кўп ҳужжатлар тўпланган. 25 асрлик Самарқанд шаҳрида жамланган ана шу материаллар асосида Ўзбекистон тарихига доир илмий тадқиқотлар ўтказилмоқда. Иккинчи жаҳон урушидаги ғалабанинг 50 йиллигига бағишлаб хотира китоби тайёрланди.

НАВБАТ КУТУВЧИЛАР КАМАЙДИ

Наманганда болалар ва катталар поликлиникаларида навбат кутувчилар анча камайди.

ЭНДИЛИКДА вилоят марказидаги бир қанча даҳа ва мавзе аҳолиси малакали тиббий ёрдам олиш учун поликлиникаларга бориб ўтирмай, маҳалла қўмиталари ҳузуридаги тиббий пунктларга мурожаат қилади. Бу тартиб, бутун оила билан бир шифокор қўлида даволаниш имконини беради. Ҳозиргача истиқомат жойларида 8 та тиббий пункт очилган. Уларнинг бирида кундузги стационар ишлаб турибди.

«НАҚШБАНД» МАҲСУЛОТИГА ТАЛАБ КАТТА

Шеробод туманидаги «Нақшбанд» фирмаси тайёрлаётган мебеллар харидоргир чиқиб қолди. Мижозлар икки ой олдин навбатга ёзилишаяпти. Сўри, беланчак, бешик сингари маҳсулотларга миллий безак берилаяпти.

СУРАТДА: рассом Анвар Мусаев иш устида.

ИЖОДИЙ ЮТУҚЛАР КЎРИГИ

Мамлакатимиз пойтахтидаги Ўзбекистон халқ анъаналари ва санъати марказида уч мусаввир ижоди кўргазмаси очилди.

РАССОМЛАР — Л. Содиқова китобларга чизган суратлари, Ф. Файзулла Анқара ва Истамбулда намойиш этилган ранг-тасвир асарлари, О. Қозоқов асрлар давомида шаклланган миллий анъаналар акс этган лавҳа-суратлари билан қатнашаяпти.

ЯНГИЛИКЛАР

НОЗ УЙҚУДАН УЙҒОТИБ ҚЎЙИНГЛАР

— Алло, редакциями? Биз Тошкентнинг Шайхонтохур тумани Гулобод кўчасидан қўнғироқ қилаяпмиз.

— Исми-шарифингиз?

— Аъзамхўжаева Хабиба. — Биласизми, нон дўконимизга худонинг берган куни соат 21.30—22.00 да нон келтирилади. Биргина биз эмас, 1-шаҳар касалхонаси яқинидаги нон дўконида ҳам аҳвол шу. Нон келтирадиган ҳайдовчи айбдорми ёки нон комбинатидагиларми? Илтимос, шу ишга алоқадор кишиларни ноз уйқудан уйғотиб қўйинглар.

АХЛАТ ТАШИЙДИГАН МАШИНА ҚАЕҚҚА ЙЎҚОЛДИЙКИН?

Дилшод ХЎЖАЕВ, Юнусобод тумани Қосим Хўжаев кўчаси:

— Ахлат ташийдиган машина кўчамизга ўз вақтида келмайди. Ҳаммаёқни чиқиндилар босиб кетган, устига-устак уларни ҳар куни кимдир ёқиб юборади. Натижада аччиқ тутун ҳиди атрофни босиб кетади. Бундан ташқари, телефонларимиз ҳам жуда ёмон ишлайди. Масалан, 48—00—41, 48—13—01, 48—41—00 телефонлари ўрнатилгандан буён меъёрида гаплашиб бўлмайди.

ҚЎҚОНГА БОРИШГА МАЖБУРМИЗ

— Мен боғдодлик Зоҳиджон Неъматовман.

— Хизмат...

— Туманимиз марказидаги Фурқат темирйўл бекатида йўловчилар учун барча шароит мавжуд. У ён-атрофдаги 5 та туман йўловчиларига хизмат қилади. Бироқ яқиндан буён «Андижон—Москва», «Андижон—Тошкент», «Бишкек—Жалолобод», «Олтин Водий» йўналишидаги поездлар умуман тўхтамаяпти. Поездга чиқиш учун 35—40 чақирим йўл босиб Қўқонга боришга мажбур бўлаяпмиз. Қизиғи шундаки, биргина Олтиариқ тумани аҳолисига хизмат қилувчи Ҳамза бекатида юқоридаги поездларнинг бари тўхтайди. Сизлардан илтимос, бизнинг додимизни Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси раҳбариятига етказишга ва Фурқат бекатида ҳам поездлар тўхташини таъминлашда ёрдам берсанглар...

ЛАМПОЧКА ЎҒРИСИ

Арофат МАНСУРХОНОВАман, Чилонзор туманининг 3-мавзесида яшайман. Мавзедаги 9, 10, 11-уйлар йўлкаларига лампочка қўяверіб чарчадик. Болаларимизнинг айтишича, ҳар куни бир киши маст ҳолда келиб, лампочкаларни йиғиштириб кетаркан. Кундузи ҳаммамиз ишда бўламиз. Участка милиционерига айтсак-да фойдаси бўлмаяпти. Нима қилишга ҳайронмиз. Шу ерда яшовчилар ишга бормай, навбатчилик қилсакмикан?

ТРОЛЛЕЙБУС ҲАЙДОВЧИЛАРИНИНГ АНТИҚА ИХТИРОСИ

З. ЮСУПОВА, Шайхонтохур тумани, Марказ—13, 7-уй:

— Кўчамиздан қатновчи 10, 22-троллейбуслар ўз вақтида юрмайди. Баъзан соатлаб бекатларда қолиб кетамиз. Ана шу йўналишда қатновчи юқоридаги троллейбус ҳайдовчилари ўзига хос кашфиёт ҳам ихтиро қилишган: «Бекатлардан ташқари» жойларда тўхтатишни илтимос қилган йўловчилар йўл ҳақини икки баробар тўлашлари шарт. Ойлик чипталар ва гувоҳномалар ўтмайди. Буни назорат қиладиган одам борми?

«Халқ сўзи» мухбири.
Мавжуда ТОЖИБОЙ қизи.

Азиз муштарийлар! Дилингизни хуфтон қилаётган муаммолар, жойлардаги камчиликлар, бюрократ раҳбарларнинг кирдикорлари ҳақида бизга хабар беринг.

• Нуқтаи назар

ҲУҚУҚНИ АНГЛАМОҚ ЎЗЛИКНИ АНГЛАМОҚ ДЕМАКДИР

Ўзбекистон халқи келажакда буюк давлат барпо қилишдек улуғвор вазифани ўз олдига мақсад қилиб қўйди. Бу мустақил, халқ ҳокимиятчилигига асосланган, демократик, дини, ижтимоий аҳволи сиёсий эътиқодидан қатъий назар, барча фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлайдиган инсонпарвар, адолатпарвар давлат бўлади.

Инсон ҳуқуқлари, давлат мустақиллиги, ҳозирги ва келажак авлод олдидаги юксак масъулият, жаҳонда эътироф этилган ҳуқуқий қоидаларни тан олиш, Конституция ва Қонуннинг устиворлиги, фуқароларимизнинг муносиб ҳаёт кечиришларини таъминлаш, фуқаролар тинчлиги, осойишталиги, миллий ҳамжиҳатликни кафолатлаш — ҳуқуқий давлатнинг белгиларидир.

Ўзбекистонда ҳуқуқий давлатни барпо қилиш мураккаб ва узоқ давом этадиган жараён бўлиб, иқтисодий, сиёсий, маънавий ва ҳуқуқий ислоҳотларни муттасил амалга ошириш, халқимизнинг ахлоқий анъана, умуминсоний ва миллий қадриятларини тиклаш, халқ ҳокимиятчилиги ва инсонпарвар жамиятни қуришни тақозо этади. Ҳуқуқий давлатни ягона буйруқбозлик йўли билан барпо этиб бўлмайди. Бунинг учун фуқаро ва давлат, қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятлари ўртасида янгиланган, ўзаро ҳамжиҳатликка асосланган ҳуқуқий муносабатлар қарор топмоғи, фуқароларнинг янгича ҳуқуқий онги ва маданиятини шакллантирмоқ лозим.

Юртбошимиз бу борада тамоман янги илмий ғояни олға сурди: давлат инсон ҳуқуқ ва эркинликларини, фуқароларнинг фаровон турмуш шароитларини яратувчи асосий ислоҳотчи, инсон давлат учун эмас, давлат инсон учун хизмат қилади. Ва бу Ўзбекистоннинг истиқлол ва тараққиёт йўлининг беш тамойилидан бири сифатида тан олинди.

Давлат, буюк ўрта аср мутафаккири Фаробий таъкидлаганидек, аҳолиси бахт-саодат ҳақида тушунчага эга бўлган, инсон қадр-қиммати ва эзгулик талаблари мужассамланган, қонунларнинг устиворлиги, тартиб ва интизом ҳимоячиси, ҳаммани яхшиликка даъват қилувчи фозил одамлар жамоасидир.

Зеро биз етмиш йилдан ортиқ эътиқод қилиб келган марксча-ленинчи таълимот давлат ва ҳуқуқни пассив инкор қилувчи таълимотлар қаторига киради. Чунки бу таълимот пролетар давлати асл маънодаги давлат эмас, давлат — бу эксплуататорларнинг қаршилигини бостирувчи диктатурадир, пролетар давлати бу — «ўлиб бораётган давлат», яъни «ярим давлат» деб ҳисобланган. Давлатга, ҳуқуққа ўладиган, барҳам топадиган ташкилот, деб қараш оқибатида Коммунистик партия якка ҳукмронлигига йўл қўйилди. Компартия ўз вақтида чекланмаган ҳокимиятга эга бўлиб, амалда давлат ўрнини эгаллаган эди. Бу эса жамиятда ахлоқсизликни, жиноятчиликни, ҳуқуқсизлик иллатларининг пинҳона кўпайишига олиб келди. Совет Иттифоқи инқирозининг муҳим сабабларидан бири ҳам ана шунда.

Ўзбекистон янги сиёсат, миллий истиқлол мафкураси асосида миллий давлатчилик ва ҳуқуқни барпо қилиш йўлидан бориб, фуқароларнинг эртанги кунга бўлган ишончини тобора мустаҳкамлашга эришаётган республикадир.

Ўзбекистоннинг бугунги мустақил давлатчилик ва тараққиёт йўли давлат ва ҳуқуқни тушунишда кескин ўзгаришлар ясаб, ҳуқуқий тафаккур ва дунёқарашимизни, халқимизнинг асрий ҳуқуқий қадриятлари, умумжаҳон тажрибалари, бугунги кунгача бўлган давлатчилигимиз ютуқлари билан бойитишни талаб этади.

Президент фармони билан ташкил этилган республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази ҳуқуқий тафаккуримизни, дунёқарашимизни бойитишга катта ҳисса қўшиши шубҳасиздир.

Мазкур марказ ота-боболаримиздан мерос бўлиб қолган миллий қадриятларни илмий асосда ўрганишни ташкил қилиши, шахсий кутубхоналаримизни буюк боболаримиз яратган тарихий, фалсафий, сиёсий, ҳуқуқий, адабий асарлар билан бойитиши, Абу Наср Форобий, Абу Райҳон Беруний, ибн Сино, Ал-Хоразмий, Бурҳониддин Марғиноний, Мирзо Улуғбек ва бизга фақат номлари маълум бўлган 300 дан зиёд ҳуқуқшунос олимларимиз яратган асарларни тўлалигича халқимизга етказиш, ривожланган давлатлар сиёсий, ҳуқуқий, фалсафий тажрибаларини ўрганишда ёрдам бериши шубҳасиз. Президентимиз таъкидлаганидек: «Баъзи... қонун асосида қабул этилган жорий ҳужжатлар қонуннинг ўзидан ҳам кучлироқ бўлишига интилади. Бундай зарарли тажрибадан воз кечиш шарт. Қонун устиворлиги таъмин этилса, ҳуқуқий маданият тезроқ юксалса, жамиятнинг равнақи ҳам шунчалик тезлашади».

Қонунларга асос қилиб олинган ғояларни амалга ошиши жамият ва давлат равнақининг кафолатларидан биридир.

Ҳуқуқий онг, маданият, қонунчилик ҳамда юридик тажрибалар мавқеи ва савияси республикамизда давлат ва ҳуқуқ назарияси қандай ривожланганлиги билан узвий боғлиқдир. Бизда ҳуқуқшунослик фани энди ўз асосий йўналишини белгилаб олмоқда. Ҳуқуқий тушунишнинг бирор бир тури ҳуқуқшунослигимизда ҳанузгача мукаммал ишлаб чиқилгани йўқ. Ҳуқуқ ва давлатни тушунишда бўлажак мутахассисларимизнинг имкониятларини кенгайтириш зарур.

Биз мутлақо янги жамият ва давлат тизимини яратмоқдамиз, унга ҳаёт бағишлайдиган заковатли, билимдон, ғайратли, ташаббускор, садоқатли ҳамда ўз халқига фидойи мутахассислар зарур.

Бугунги кунда Ўзбекистон шароитини ҳисобга олган ҳолда давлат ва ҳуқуқ назариясини мукаммал ўрганиш ва ўқитиш учун Олий ўқув юртида «давлат назарияси» ва «ҳуқуқ назарияси» деб номланган махсус ўқув фанларини жорий этиш зарурати пайдо бўлмоқда. Бу фанлар фақат юридик олий ва махсус билим юртларидагина эмас, барча олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ҳам ўқитилиши лозим.

Ўз олдимизга ҳуқуқий давлат қуришни мақсад қилиб қўяр эканмиз, ривожланган давлатлардагидек, юриспруденцияни ҳар қандай мутахассис учун иккинчи мутахассислик даражасига кўтариш чораларини излашимиз зарур.

Ҳуқуқшунос олимлар олдида ҳуқушуносликнинг барча соҳалари бўйича чуқур илмий тадқиқотлар олиб боришдек вазифа турибди. Давлат тилида ўқув дарсликлари, қўлланмалар, услубий кўрсатмалар ва барча ўқув материалларини тайёрлаш энг зарур муаммолардан биридир.

Уни ҳал қилишнинг асосий воситаларидан бири ўқитувчи ходимларни тайёрлаш ҳамда қайта тайёрлашдан иборат. Аммо афсуски бизда ҳуқуқшунос ўқитувчи ва олимларнинг малака ошириш муаммолари ҳанузгача ҳал этилгани йўқ.

Ҳуқуқшунослик, ҳуқуқий онг ва маданиятимизни халқаро савияга кўтариш учун ана шу соҳа профессор, доцент, ўқитувчи ва аспирантлари хорижий давлатлар докторантура ва аспирантураларида ўқиши, жаҳон ҳуқуқшунослиги тажрибаларини мукаммал ўрганишлари зарур.

Мутахассисларни университет даражасида тайёрлаш муҳим аҳамиятга эга. Дорилфунунларимиз, гарчи мутахассислар етишмаса ҳамда моддий база у қадар етарли бўлмасада ҳуқушунос кадрлар тайёрлашга киришдилар. Ўқитувчиларни бир вақтнинг ўзида 5—6 фандан дарс бериши ҳамда унинг одат тусига кириб бориши мутахассислар савиясини тушиб кетиш хавфини туғдирмоқда.

Ана шу маънода Тошкент давлат юридик институтига дорилфунун мақомини бериб, вилоят дорилфунунлари факультетларини унинг жойлардаги филиалларига айлантириш тўғрисидаги таклифлар ўринлидир.

Маълумки, юридик адабиётларда ҳуқуққа меъёрий, ижтимоий ва маънавий нуқтаи назардан ёндашувлар мавжуд. Ҳуқуқ тушунчасига меъёрий ёндашув — қонунчиликни такомиллаштириш, шунингдек қонунчилик техникаси, ҳуқуқий актларни тартибга солиш, ҳисобга олиш, ахборот-қидирув тизимлар ва бошқа бир қатор ҳуқуқий хизматларни ташкил қилишнинг асоси ҳисобланади.

Ҳуқуқий қоидаларни шарҳлаш ва қўллаш, юридик низоларни ҳал қилиш ана шу ёндашувга асосланган.

Ҳуқуқий тарбия ва ҳуқуқий тарғибот асосида ҳам ана шу меъёрий ёндашув ётади. Ҳуқуқни шундай тушунгандагина қонунийлик ҳамда ҳуқуқ устиворлигини таъминлаш мумкин, деб ҳисобланади.

Айни пайтда турмуш тарзимизда юридик тафаккурга катта эҳтиёж сезилмоқда. Чунки маиший, фуқароларнинг кундалик ҳаётида ҳуқуқнинг нақадар зарурлигини англаш фақат тафаккуримизга боғлиқ. Бу эса ҳуқуқий давлатни барпо қилишнинг ягона шарти ва асосидир.

Ўзбекистон айни кезда янги ҳуқуқий тизимлар шаклланаётган босқичда турибди: ижтимоий онг ва тафаккурда тан олинаётган манфаатлар аста-секин қонун нормаларида ўз ифодасини топмоқда, ҳуқуқий онгни ифодаловчи илмий тушунчаларга айланмоқда. 2—3 йил аввал ижтимоий онг ва тафаккурда салбий баҳоланган тушунчалар бугунги кунда қонунларимиз матнларидан, ҳуқуқий онгимиздан муносиб ўрин олаётир.

«Хусусий мулк», «Мустақил давлатчилик», «Тадбиркорлик», «Чет эл сармояси», «Қўшма корхона», «Хусусий корхона» каби сўз ва тушунчаларни ҳатто бир пайтлар оғзига олиб бўлмасди. Ҳозирги кунда эса бундай сўз ва тушунчалар ижтимоий онг, тафаккуримиздан амалий фаолиятимизгача кўчмоқда.

Юртимизда Қуръони каримнинг ўзбек тилида нашр қилиниши, буюк бобокалонларимиз Имом Бухорий, Имом Ат-Термизий ҳадису шарифларидан халқимизнинг баҳраманд бўлиши, буюк ҳуқуқшунос Бурҳониддин Марғиноннийнинг «Ҳидоя», Мирзо Улуғбекнинг «Мухтасар» асарларини халқимизга туҳфа қилиниши ҳуқуқни аҳлоқий тушуниш тажрибалари учун асос бўлиб хизмат қилади.

Хусусан, биз айни пайтда кенг истеъмол қилаётган «Маҳкама», «Вазир», «Девон» каби сўзлар 130 йилдан ортиқ вақт давомида луғатимиздан мутлақо ўчириб ташланган эди.

Улуғ файласуфлар асрлар давомида «Инсонлар томонидан бошқарувни қонунлар бошқаруви билан алмаштиришни» талаб қилиб чиқдилар. Чунки улар қонуннинг қудратли кучига ишонган эдилар. «Қонунлар ҳамма нарсани қила олади» (Гелвеций), «Жамият қонун соҳиби фаолияти натижасида келиб чиққан» (Дидро), «Инсонпарвар қонун соҳиби ижтимоий тараққиётни таъминлайди» (Гольбах), деган эдилар...

Хулоса қилиб айтганда, жамият ривожида ишлаб чиқариш омилига нисбатан, ҳуқуқнинг устиворлиги катта аҳамиятга эга. Чунки ҳуқуқ маданиятини ривожлантирмай туриб, такомиллаштирмай одамларга кенг миқёсда эркинликлар бериб бўлмагани каби, уларнинг асосий ҳуқуқларини ҳимоя қилмай туриб саноатлашган, юксак маҳсулдорлик, мўлкўлчиликка асосланган ижтимоий тузум ёки ҳуқуқий давлатчиликни шакллантириб бўлмайди.

Зайниддин ИСЛОМОВ,
юридик фанлар доктори, профессор.

ҚАШҚАДАРЕ ВИЛОЯТИДАГИ МУХБИРИМИЗ ПУЛАТ ГАДОЕВ ХАБАР ҚИЛАДИ:

ЛОТИН АЛИФБОСИ ЎРГАНИЛМОҚДА

Вилоят халқ таълими ходимлари малакасини ошириш олийгоҳида лотин ёзувига асосланган алифбони ўргатиш масалаларига бағишланган илмий-амалий кенгаш бўлди. Унда шаҳар ва туманлар халқ таълими бўлимлари раҳбарларининг бу борада олиб бораётган ишлари, тўпланган тажрибалари тўғрисидаги ахборотлари тингланди.

САХОВАТПЕШАЛАР

Вилоят Қизил Ярим ой жамиятига узоқ Япониядан навбатдаги инсонпарварлик ёрдами етиб келди. Кун чиқиш мамлакатининг саховатпеша Қизил хоч ташкилоти бу гал қарийб 200 минг доллар турадиган тиббиёт ускуналари, турли жиҳозлар, дори-дармонлар жўнатди. Японияликлар юборган инсонпарварлик ёрдами вилоятдаги шифохоналарга тарқатилди.

25 БОШ БИЯ

Яккабоғ туманидаги «Ҳисор» жамоа-ширкат хўжалиги бир вақтлар отчилик бўйича наслчилик заводи сифатида ташкил этилган эди. Хўжалик фаоллари отчиликни ривожлантириш, наслчилик ишларини йўлга қўйиш устида меҳнат қилаяптилар. Хўжаликда, асосан, қорабайир зотли отлар урчитилади ва улар республикамиз хўжаликларига, отчопарларга етказиб берилади.

Хўжалик чорвадорлари яқинда қимиз ишлаб чиқаришга киришдилар. Ҳозиргача бу ерда 25 бош бия соғилаяпти. Шифобахш неъмат соғломлаштириш масканларига етказиб берилмоқда.

МАКТАБНИНГ ЎЗИДА ДАМ ОЛИШАДИ

БУ ЙИЛ кўплаб ўқувчилар вилоятнинг Ҳисор ва Туркистон тизма тоғлари ёнбағирларида, табиати сўлим гўшаларда жойлашган мактаб ўқувчиларининг дам олиш масканларида ҳордиқ чиқариб, соғлиқларини тиклайдилар. Лекин ана шу масканлар барча ўқувчиларни ўз бағрига сиғдира олмайди. Шунинг учун вилоят ҳокимлиги 160 мактабда ўқувчиларнинг дам олишини ташкил этиш тўғрисида ғамхўрлик кўрсатди. Мактабларда дам олаётган болалар текин овқат билан таъминланаяптилар. Тажрибали устозлар назоратида турли машғулотларда қатнашадилар, саёҳатларга чиқишади.

⊙ ҚИШЛОҚДА ИСЛОҲОТ ҚАНДАЙ БОРМОҚДА?

ЕР ЭГАСИНИ ТОПГАЧ...

Қўриқ Меҳнатобод туманидаги Ғанишер Юнусов номли ширкатлар уюшмасида ер ўз эгасини топгани туфайли илк бор ғалладан 25—30 центнер ҳосил олинмоқда.

Бундай кўрсатгичга эришиш осон бўлмади. Боиси — ерлар ўта шўрхак, гипсли. Бултур айрим хўжаликларда ҳосилдорлик бор-йўғи 6—8 центнерда қолиб кетганди. Бу йил эса энг кам кўрсатгич — 20 центнер атрофида. Ғанишер Юнусов номли ширкатлар уюшмасининг 2-ширкатидаги Зиёдулло Раҳматуллаев бошлиқ оилавий бригадада 30 центнердан сара дон олинмоқда. Жамоа бундай самарага эришиш учун катта меҳнат қилгани аён. Муҳими, хўжалик юритишнинг янги, мустақил усули ғаллакорларни ўз томорқасида ишлагандек меҳнат қилишга ўргатди. Тўғрироғи, энди пахтадан бошқа экинларга ўгай кўз билан қараш кайфияти барҳам топди.

Сўнгги йилларда уюшмада деҳқончиликнинг озиқ-овқат тармоғига, жумладан, бошоқли дон етиштиришга бўлган эътибори анча кучайди. Қисқа даврда буғдой ва арпа майдонлари икки баробар кенгайди. Шу йилнинг ўзида уюшмада 730 гектар ерда дон етиштирилди. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда жами ҳосил 1800 тоннадан ошади. Шундан қарийб учдан бир улуши уюшма омборида қолади ва тегирмондан чиқарилиб, ун ҳолида одамларга тарқатилади.

— Мамлакатимизда бошоқли дон экинлари майдонларининг кўпайтирилиши республикамиз раҳбариятининг, шахсан Президентимизнинг халқимизни ижтимоий ҳимоя қилишдаги муҳим тадбирларидан бири бўлди,— дейди уюшма раиси Яхшибой Абдувосиев.— Ҳадемай, уюшмамиз аъзоларининг донга, аниқроғи, унга бўлган эҳтиёжини ўзимиз қондирадиган бўламиз.

Бугун биргина Ғанишер Юнусов номли ширкатлар уюшмаси жамоаси эмас, балки барча меҳнатободликлар бу йилги ҳосилдан мамнун. Сабаби ер ўз эгасини топса хирмон ҳам, омбор ҳам донга тўлиши аниқ экан.

А. ШЕРНАЗАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

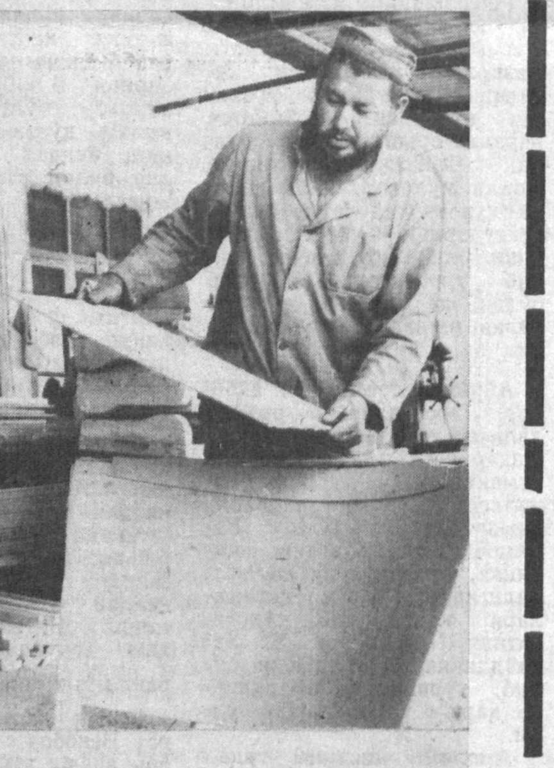

Наманган шаҳридаги «Зилол» хусусий ишлаб чиқариш савдо фирмасининг яқиндагина ташкил этилганига қарамасдан корхонада юмшоқ ўриндиқлар, диван ва криватлар, стол-стуллар ишлаб чиқариш кенг йўлга қўйилган.

СУРАТЛАРДА: Юнусхон Мирзабоев, Жўрабек Дадамирзаев ва Маъруф Мирзабоевлар; катта уста Одилжон Қориев; фирманинг савдо дўкони.

Т. МАҲКАМОВ олган суратлар.

ЛОҚАЙДЛИККА ЙЎЛ ҚЎЙИБ БЎЛМАЙДИ

ОРОЛ ЖАМОАТЧИЛИК ҚЎМИТАСИНИНГ РАИСИ ЁЗУВЧИ ПИРМАТ ШЕРМУҲАМЕДОВ БИЛАН СУҲБАТ

— НАТОнинг ташаббуси ва ҳомийлиги билан ўтказилган халқаро анжуман ҳақида сўзлаб берсангиз?

— Бир пайтлар НАТО деса, пешонамиз тиришар эди. Юртимиз мустақилликка эришгач, НАТОнинг бизга, бизнинг НАТОга бўлган муносабатларимиз ўзгарди. Бугунги кунга келиб, тақдир тақазоси туфайли ушбу ҳарбий блок ҳам Орол тақдири билан қизиқмоқда. У денгиз бўйида вужудга келган оғир экологик вазиятни бартараф этишда ўз ҳиссасини қўшмоқчи.

Ана шу мақсадда шу йил 2—5 май кунлари мазкур ташкилотнинг илм-фан бўлими ҳомийлигида Тошкентда Орол муаммоларига бағишланган халқаро анжуман бўлиб ўтди. АҚШнинг Мичиган университети профессори, география фанлари доктори Филипп Миклин жаноблари бу анжуманнинг асосий ташкилотчиларидан бири бўлганлигини алоҳида таъкидлаш лозим.

НАТО вакиллари Вейга, Да Кунья ва Ремболарнинг чиқишларида бу ташкилотларнинг Орол муаммоларига нисбатан бўлган қарашлари, нуқтаи назари кенг шарҳлаб берилди. Маълум бўлишича, НАТО ҳарбий маъмурияти Орол денгизини асраш учун ишланган ибратли лойиҳалар учун сармоя ажратишни ўз зиммасига олмоқчи. Лекин ана шу лойиҳалар НАТО ҳарбий иттифоқига кирган бирон бир давлат вакиллари билан ҳамкорликда амалга оширилиши керак. Шу йилнинг кузида иккинчи бор шундай анжуман ўтказиш мўлжалланмоқда.

— ЮНЕСКОнинг навбатдаги йиғилиши ҳам Орол муаммоларига бағишланди. Унинг ўзига хос жиҳатлари нималардан иборат?

— Бу йиғин амалий характерга эга эканлиги билан бошқалардан ажралиб туради. Шу муносабат билан бир масалага аниқлик киритиб ўтиш зарур. Гап шундаки, узоқ йиллар давомида Оролни асраш учун кўпгина илмий лойиҳалар ишлаб чиқилди, лекин етарли маблағ, сармоя бўлмаганлиги туфайли уларнинг асосий қисми амалга ошмади. ЮНЕСКОнинг йиғилишида мутахассислар томонидан ижобий баҳо олган илмий лойиҳалар учун 1 миллион 348 немис маркаси ажратилган бўлиб, бу пул унинг муаллифларига, илмий ташкилотчиларга берилади. Ўйлайманки, бу каби хайрли тадбирлар келажакда ҳам давом этади. Лекин бу иш тасодифий одамларнинг қўлига тушиб қолмаслиги керак.

Оролни асраш қўмитаси ва Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси ҳамкорликда мувофиқлаштирувчи йиғилиш ҳам ўтказди. Унда Орол денгизини асраш ва Оролбўйи минтақасида табиатни, экологик ҳолатни соғломлаштириш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва ҳукумат қарорларининг бажарилиш аҳволи, йўл қўйилган жиддий камчиликларни бартараф этиш чоралари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Шу ўринда йиғилишда тилга олинган айрим фактлар хусусида тўхталиб ўтмоқчиман. Агар 1980 йилларда Орол денгизининг умумий сатҳи 66 минг квадрат километрдан иборат бўлган бўлса, бугунги кунда 33 минг квадрат километрни ташкил қилмоқда. Ёки янада аниқроқ айтсак, денгиз сатҳи ярмигача камайиб кетган. Унинг кенглиги эса 130 километрга қисқарган... Буларнинг оқибатида бир миллион 330 минг гектар майдон «очилиб» қолган.

— Оролбўйи минтақасидаги мавжуд ўрмонзорларни янада кенгайтириш лозимлиги ҳақида ҳам матбуотда таклифлар ўртага ташланган эди...

— Аммо афсуски, Оролбўйи ҳудудларида янги ўрмонзорлар кенгайиши ўрнига, қисқариб бораётир. Ўтган йили Қорақалпоғистонда, Амударё соҳилларидаги ўрмонзорларда 9 маротаба ёнғин чиққан. Оқибатда 3406 гектар майдондаги тўқай ва ўрмонзор нобуд бўлган. Ўт чиқишининг асосий сабаби — қўриқланиши лозим бўлган жойларда қонунсиз ов қилишнинг кенг тус олиб кетганлигидир.

«Халқ сўзи» мухбири Ғафур ЭШМУРОДОВ суҳбатлашди.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР

МАБОДО КИМСАСИЗ ОРОЛГА ТУШИБ ҚОЛИШСА...

Жамоатчилик фикрини ўрганиш маркази япон аёллари ўртасида антиқа сўров ўтказди.

Уй бекалари, талабалар, котибалар ва бошқа касбдаги 16 дан 46 ёшгача бўлган хонимлардан битта саволга жавоб бериш сўралди, яъни «Мабодо сиз кимсасиз оролга тушиб қолсангиз, ўзингиз билан кундалик ашёлардан нимани олиб қолардингиз?» Сўралганларнинг 37 фоизи олди-қочди дастурли телевизорни, 20 фоизи — модалар журналини, 11 фоизи — дугонаси билан гаплашиш имкони бўлган телефонни танлашган. Қолганлар ошхона жиҳозлари, атир-упалар, гулли чойшабларга ишқибозлигини билдирган. Фақат бир япон аёли каталогдаги «Мициси» фирмаси XX аср охирида ишлаб чиқаришга мўлжаллаган автомобил суратини ёқтирган.

МУКОФОТГА — ИККИ МИЛЛИАРД

Россияда рўй бераётган баъзи жузъий тўқнашувлар мамлакатда жиноятчилар ва қотилларнинг махфий муқобил ҳокимияти юзага келаётганини кўрсатаяпти.

Баъзи маълумотларга қараганда, йирик шаҳарларда ҳар куни портлашлар, террорчилик ҳаракатлари бўлиб турибди. Жумладан, Бутунроссия автомобиль альянсининг бош директори Борис Березовский кутилмаган ҳужумдан аранг тирик қолган-у, барибир қаттиқ яраланган, унинг ҳамроҳи ҳалок бўлган. Шуниси борки, бундай тўқнашувлар Россия иқтисодиёти учун жон куйдираётган кишиларни ҳаётдан олиб кетмоқда. Бундан ташвишланган БАА хавфдан воқиф қилувчи хабарларни етказган кишиларга 2 миллиард рубль мукофот эълон қилди.

НОМАЪЛУМ МАХЛУҚ ИЗИДАН

Америкалик биолог Д. Оурен ва бразилиялик полеонтолог А. Рапси бошчилигидаги илмий экспедиция амазонкалар яшаган жойлар бўйлаб номаълум махлуқ изидан сафарга чиқди.

Бунга Боливия чегарасидаги Акра штати (Бразилия)да бирданига беш кишининг тўсатдан йўқолиб қолиши туртки бўлди. Маҳаллий аҳоли—индеецлар афсонасида тасвирланган бир кўзли гигантлар — манингуарлар номи билан аталаётган сирли мавжудотлар одамларни даф қилган бўлиши мумкин. Олимлар баъзи тахминларга асосланиб, гап йирик айиқлар устида кетаётган бўлиши ҳам мумкин демоқдалар. Айнан шу жойларда бундан 10 минг йиллар олдин қизил жунли, ўзидан кишини беҳуш қиладиган ҳид таратадиган, 200—300 кг оғирликдаги ҳайвонлар яшагани манбаларда қайд қилинган.

Экспедиция сафарини бир ойга яқин давом эттиради. Улар махлуқни қўлга туширишни мақсад қилиб олганлар.

РАШК ҲАМ ҲАР ХИЛ БЎЛАРКАН

Нью-Йоркдаги баланд бинолар деразасини ювувчи Г. Лоэлнинг қайлиғи ўз талаблари билан ҳаммани ҳайратга солди.

У никоҳдан ўтишдан олдин куёвдан бир қанча талабларга розилигини ёзма равишда тасдиқлаб беришни сўради. Биринчидан, у бошқа сайёраларга уюштириладиган космик парвозларга қатнашмаслиги керак. Иккинчидан, ерда ўзга сайёралик аёл билан учрашиб қолгудек бўлса, кўнглига йўл топишга ҳаракат қилмаслиги шарт. Лоэл бундай талаблардан эсдан озгудек бўлса-да имзо чекишга рози бўлди. Шундан кейин, деб ёзади «Ажойиботлар ва саргузаштлар» журнали, қиз имзони нотариус тасдиқлаб беришини сўраган. «Иш сен ўйлагандан мураккаброқ» дейди ошиғига ҳирсий олди-қочди фильмларга ўта ишқибоз қиз.

МОЛДОВА ИНФЛЯЦИЯ БЎЙИЧА ЧЕМПИОН

Халқаро меҳнат ташкилоти маълумотлар хизмати дунёда пулнинг қадрсизланиши — инфляция бўйича кўрсатгичларни эълон қилди.

Агар тарқатилган хабарларга ишониладиган бўлса, 1993 йилда Молдовада қадрсизланиш кўрсаткичи 2707 фоиз бўлиб, бу кўрсатгич «чемпионлик» учун етарли. Иккинчи ўринда Бразилия — 2491 фоиз, учинчи — Хорватия (1121 фоиз).

Шуниси ҳам борки, баъзи «инфляция гигантлари», масалан, Россия, Украинадан маълумотлар олинмаган. Шунда, балки Молдованинг кўрсатгичи ҳам ҳеч нарсага арзимай қолар.

ХАЙРИЯТКИ, ҲОЗИРЧА... ВРАЧЛАР БОР

• «ХАЛҚ СЎЗИ» РЕЙДИ •

Аввало, янги «Умумий қоидалар»

Уйингизга «Тез ёрдам» чақиришдан олдин;

Поликлиника ёки санитария қисмларига қон анализи топширишга боришдан аввал;

Поликлиникалар ва амбулаториялардаги муолажахоналарга даволанишга қатнашдан илгари;

Кундузги ва стационар шифохоналарга ётишдан бурун касаллигингизга кетадиган барча дори-дармонларни, бир марта ишлатиладиган шприц ва системаларни етарлича ғамлаб қўйинг.

ЭСЛАТМА:

Шифохонага уйдан чойшабу ёстиқ жилдларини олиб келиш ҳозирча қоида тусига киргани йўқ. Чунки кўплаб туғруқхоналарда синовдан муваффақиятли ўтган бу «усул» ҳозирча пойтахтнинг айрим даволаш муассасаларида тадбиқ этилмоқда, холос. Туман марказий шифохоналарида эса бу муаммо «ички имкониятлар» ҳисобидан ҳал қилиняпти. Яъни, кирхонага маблағ топилмаган жойларда санитаркалар кирланган чойшабларни бўлимнинг ўзида чайиб қўйишмоқда...

РОСТ БИЛАН ЁЛҒОННИНГ ОРАСИ — ТЎРТ ЭНЛИК

...Қандайдир ички туйғу бизни биринчи ТошМИ клиник шифохонаси томон етаклади. Шифохона бўлимлари жойлашган салқин хиёбонга кираверишдаги бинода маъмурият жойлашган. Уни четлаб ўтиб, қабул бўлими олдидаги «Тез ёрдам» автомашинасига чиқишга ҳозирланаётган кишилар билан танишдик. Ҳамрохон турмуш ўртоғи — бемор Абдуғани Зуфаровни ревматология бўлимига ётқизаётган экан.

— Қабул қилишдими? — сўраймиз аввайлабгина.

— Худога шукур. Олишди.

— Яна машинага чиқаётибсизлар?

— Бўлим хиёбоннинг ичкариғида экан. Шунга «Тез ёрдам»да олиб бориб қўйишмоқчи... Ўзиям юрарга ҳолимиз қолмади.

— Қаердан келдингизлар?
— Эски шаҳардан.
— Ўша атрофларда ҳам шифохоналар кўп шекилли...
— Бормаган жойимиз қолмади, — дейди Ҳамрохон— Ўн кундан бери касалхонама-касалхона чопамиз.
— Қаерларда бўлдинглар?

— Биринчидаям, олтинчидаям қайтаришди: бу — бизнинг касал эмас, дейишди...

Ҳайдовчи келиб беморни қўлтиқлади. Уларнинг юзларидаги қувонч бизга ҳам кўчди. Илк таассурот руҳимизни қанотлантирди...

«БЕМОРЛАР БИЛАН ГАПЛАШИШДАН ОЛДИН БОШЛИҒИМИЗДАН РУХСАТ ОЛИНГ»...

Шифохонанинг кўз касалликлари бўлими атрофидаги сокинлик эътиборимизни тортди. Ичкари кирдик. Ҳамшира кексагина, ишига пухта аёл экан. У бўлимга бегона кишилар кирганини кўриб, йўлимизни тўсиб пешвоз чиқди:

— Бегоналар кириши манъ этилади.

Ўзимизни таништирдик. Ҳамшира энди ўз вазифасини қатъийроқ бажаришга ўтди:

— Мени тўғри тушунинглар. Раҳбарларнинг рухсатисиз киритолмайман.
— Биз фақат икки-уч бемор билан суҳбатлашсак.
— Тем более!

Шу маҳал ичкаридан нуроний бир аёл чиқиб қолди. У киши кафедра профессори Муқаддам Ҳамидова экан. Ҳатто Муқаддам опа ҳам бизга ёрдам беролмади.

— Қирқ тўртинчи йилда институтни тугатиб, аспирантурага қабул қилинганман, — дейди Ҳамидова. —Мана, эллик йилдан бери шу ер менинг дарсхонам, ишхонам, уйим. Талаба, аспирант, муаллима, докторантура. Ҳозир ярим ставкада консультантман. Кафедра профессориман. Лекин бўлимга навбатчи врач билан ҳамшира хўжайин. Бизда — шундай.

Профессорнинг озгин қўлларида залворли халтача. «Навбатчи бўлганимдайди, сизларни ўзим айлантирардим. Мен бугун манаву китобим қўлёзмаси муҳокамасига келгандим. Кўз касалликлари ҳақида ўзбекча китоб! Етмиш беш ёшимдан талабаларимга совға».

Опа билан баб-баравар энтикдик...

БИРИ ФИКР ҚИЛАДИ, ИККИНЧИСИ... ШУКУР.

Модомики, бемор билан суҳбатлашиш учун шифохона раҳбариятининг ризолиги керак экан, бу ерда амалда бўлган ўша тамойилга риоя этганимиз бўлсин. Аслида, рейд ўтказилаётганини ташкилот ходимлари ҳам, унинг раҳбарлари ҳам билишлари шарт эмас. Қолаверса, «Халқ сўзи» газетасининг махсус мухбирлиги ҳақидаги гувоҳнома энг мўътабар рухсатномалардан бири саналса-да, ҳамширанинг гапини ерда қолдиришни истамай, бош ҳаким Х. Насриддинов қабулига кирдик. У киши бизни тўғри тушундилар. Узоқ, самимий суҳбатда шифохона фаолиятида ютуқлар ҳам, нуқсонлар ҳам тилга олинди.

— Куни кеча вазирликда бўлган йиғилишда ҳам тизим ишидаги камчиликлар очиб ташланди, — деди бош врач. — Шу жумладан, биз ҳам жамоада энг умумий ишлардан тортиб, хусусий ҳолларгача қаттиқ тафтиш ўтказяпмиз. Тўрт киши ишдан бўшатилди...

Бугун масканимизда дори-дармон тақчиллиги сезиляпти. Унга барҳам бериш мақсадида ўз дорихонамизда кукун ва суюқ дорилар тайёрлаб, беморларга тақдим этяпмиз. Лекин инсоннинг руҳияти қизиқ-да, узоқ йиллардан бери машҳур бўлиб келаётган дорилардан фойдалансагина ўзини даволангандек сезаркан. Фармацевтикамиздаги янгиликлар беморлар кўнглига йўл топиши секин бўлаётганидек, улардан кўп врачларимиз ҳам самарали фойдаланишмаяпти. Натижада, республикамизда дори тақчиллиги масаласи кўпириб, муаммога айланиб кетаяпти шекилли.

Зудлик билан бўладиган операциялар учун доим жамғарма сақлаймиз. Бироқ режали жарроҳлик учун дори-дармон масаласи — муаммо бўлиб турибди. Натижада, баъзан бундай чоғда дори топиб келишни беморнинг яқин кишиларига юклайдиган вақтлар ҳам бўлади...

Бош врач муовини И. Зиганшин ҳамроҳлигида асаб касалликлари бўлимининг 4-палатасига кирдик. Шинамгина. Икки бемор дам олаётган экан. Бири—Сурхондарёнинг Сариосиё туманидан келган Нурбуви Жумаева, Қозоғистоннинг Сариоғоч туманидан Мурад Усенбаев шартнома асосида даволанаяпти. Кунига 37.500 сўм-купондан пул тўларкан. Дори-дармонларнинг асосийларини ўзи билан бирга олиб келган.

«БИЗГА ДОРИ БЕРИШМАЯПТИ»

Ичкаридан эшитилаётган ингроқлар исканжасида бир ҳолатга тушдик. Энг тез ёрдам, энг биринчи ёрдам, заҳирадаги энг сўнгги ёрдам ҳам биринчи навбатда мана шундай беморларга берилиши зарурлигини юракдан ҳис этдик. Хўш, амалда ишлар қандай ҳолатда экан, деган ундов бизни ичкарига етаклади.

Бўлим мутасаддилари йўқ экан. (Бинт топиш учун қайгадир кетган, деб айтишди). Қайтиб чиқиб, И. Зиганшинни бизга ҳамроҳ бўлишини илтимос қилдик. У кишининг айтишича, бу ер аввallари ТошМИ клиник шифохонасининг куйганларни даволаш бўлими бўлган экан. Лекин дори-дармонларга бўлган ўзгача талаблар, даволашнинг ўзига хос хусусиятлари каби тиббий сабаблар ва янги шароитда мустақил хўжалик юритишга бўлган интилиш натижасида бўлим ҳозир республика Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли куйганларни даволаш маркази сифатида ажралиб чиқибди.

Иккинчи қаватдаги бешинчи палатага кириб бордик. Эшик олдида стулда қўл кафтлари куйган икки бемор ўтирибди. Уч-тўрт киши — ўз каравотларида... Уларни тасвирламайлик. Тасвирга қалам ожиз. Кўришга — ирода! Ўзимизни таништирамиз. Шунда холбаҳол бўлиб ётган беморлар жонланишади: «Бизга дори беришсин! Биттаям дори беришмайди!»

Беморларнинг тумбочкаларига назар ташлаймиз: даста-даста бинтлар, турли суртма малҳамлар, таблеткалар. Тушунарли. Шунда ҳам беморларни тинчлантирмоқчи бўлиб гап қотамиз:

— Бутун Ўзбекистонга етадиган дори сизларда экану...

— Уйдагилар топиб келишяпти буларни, — дейди бурчакдаги каравотда ётган бемор. У ўзини Муродилла Рустамов деб таништирдида тортмадан қоғоз парчасига ўралган тугмадорини олиб кўрсатди. — Мана, мана бу сариқ таблеткани дўхтирлар беришди, пенсилинни ўрнига деб. Қолганларини болалар топиб келишяпти. Манави мазни эллик минг сўм-купонга зўрға топишди.

Александр Соболёв Сирдарё ГРЭСида ишлар, унинг корхонаси шифохона билан шартнома тузиб, даволаш ўрни сақларкан. «Ўрнимнинг ўзи ўттиз минг сўм-купон туради», —дейди у. Ҳали яна қанча ётаман-у, корхонам яна қанча пул ўтказади — номаълум. Даволаниш —ўз ҳисобимдан...».

Атрофга назар ташлаймиз. Палатадаги аҳвол — антисанитария ҳолатида. Беморларнинг жароҳатларига асосан ёғли малҳам суртилгани учунми, чойшабу ғилофлар кирга ботган.

— Яқинда келибсиз шекилли, — деймиз Элвер Усмонов деган беморга маънодор қараб.

У кўнглимиздан кечган гапни тушунди чоғи,
— Мен чойшаб-ғилофларни уйдан олиб келдим, — деди аста.
— Пакетдаги дориларчи?

— Уларни ҳам, бинту докаларни ҳам...

Шу пайт палатага кирган кимдир луқма ташлади: «Бизда бир беморга бир кун учун яримтадан кўпроқ — 0,8 та бинт ажратилади. У битта қўлни боғлашгаям етмайди!

Нима дердик... Хайриятки, беморлар жўровоз бўлиб, шифохонада дори-дармон йўқлигини айтишяпти, холос. Хайриятки, ҳозирча шифохоналарда шифокорлар — бор!

ХЎРОЗ ҲАММА ЕРДА БИРДАЙ ҚИЧҚИРАДИ

Бемор болажонлар ҳоли не кечди, деган хавотирда пойтахт шаҳримиз марказидаги эски бинолардан бирига жойлашган шифохона томон юрдик. Рейд давомида тиббий масалаларга чуқурроқ кириб бориш мақсадида Соғлиқни сақлаш вазирлигининг етакчи мутахассиси Сатторали Жумабоевни сафимизга таклиф этдик. Лекин сафаримиз йўналиши тасодифан танланган эди.

Марказий телеграф биноси ортидаги қўхна иморат узоқ йиллар болалар юқумли касалликлари шифохонаси вазифасини ўтарди. Кейинги вақтларда бу ерда Шайхонтоҳур тумани соғлиқни сақлаш бўлимига қарашли болалар кардиоревматология шифохонаси фаолият кўрсатмоқда.

Ташрифимизни эшитиб, шифохона бош врачи Дилором Шерматова истиқболимизга чиқди.

— Марҳамат, — дейди у. — Ҳамшира, оқ халатлар келтиринг!

Бир лаҳзада ҳаммамиз қордек жимирлаган либосларга буркандик. Сўнг болалар тушлик қилиб ўтирган ошхоналарга кирдик. Жой танқислигидан ўйинхона ошхона вазифасиниям ўтаркан. Ажабланмадик, қайтанга — яхши-ку: иқтисод!

Столлар атрофида ўн-ўн беш чоғли бола иштаҳа билан овқатланарди. Столга яқинлашиб, косаларга назар ташлаймиз: мастава, дудланган карам, ора-сира қайнатилган пархез шўрва. Ҳаммаси гўштли. Стол устидаги стаканларда помидор шарбати. Болаларнинг чеҳраси очиқ.

Йўлакда кетарканмиз, пошналар чирик тахтаполга санчиларди. Деворлардаги сувоқлар тўкила бошлаган. Доғланган ёғнинг ҳиди димоққа урилади. Кўнглимиздан ўтган гапларни уққан каби бош врач йўл-йўлакай изоҳ берди:

— Таъмирлаш ҳаракатидамиз. Ишни арзонроққа бажарадиган пудратчи топдик. Лойиҳалаш ишлари билан бир вақтда таъмирлаш ишларини ҳам бошлаб юборишга рухсат сўраб юқорига мурожаат қилганмиз. Яқин кунларда ошхона билан лабораторияни ташқарига чиқарамиз...

Палаталардаги ўриндиқларга назар ташлаймиз. Ҳаммасида ўринлар тузатилган, чойшаб-ғилофлар топ-тоза. Кўнгил яйради. Лекин... дори-дармонлар масаласида оғиз очмадик. Чунки рейдимиз давомида амин бўлдикки, бу масалада ҳамма жойда хўроз бир хил қичқирмоқда...

БУ ҲОЛАТ НАФАҚАТ 14-ПОЛИКЛИНИКАГА ХОС

Поликлиникалардаги ҳаёт билан ҳам танишиш истагида пойтахт марказидаги замонавий бинога жойлашган 14-болалар шифохонасига бордик. Ҳаммаёқ озода. Шинам. Деворлар, шифт тўсинларига қоқилган алвонлардаги ҳикматли сўзлар бири-биридан маъноли. Бу ерда қандайдир сеҳрли нафас ҳам бор эди... Рентген хонаси томон юрдик. Аммо рентгенолог бетоблиги сабабли ишга чиқмаётганини айтишди.

— Рентген плёнкаси борми сизларда?

— Кейинги олган партиямиз брак чиқиб қолди. «Медтехника» қайтиб олмади. Янгиси келишини кутяпмиз, — деди бош шифокор ўринбосари Дилбар Ғаниева.

— Плёнка йўқ пайтларда рентгенолог, унинг лаборанти, санитарка нима иш қилади? — сўради вазирликнинг етакчи мутахассиси С. Жумабоев.

Д. Ғаниева ерга қаради. Сўнг қўшиб қўйди: «Поликлиникамизда ҳеч ким бекор қолмайди».

Шифокор ҳам, биз ҳам англаб турардик, ҳозир гап рентгенологнинг бўш вақтини қандай банд қилишдагина эмас, балки шу вақтда беморлар нима қилиши ҳақида борарди.

— Беморлар-чи?

— Улар пуллик хизмат жойларига бориб, рентгенга тушиб келишади.

Врач ҳақ гапни айтди. Лекин саволнинг жавоби айтилмасдан турибоқ ҳаммамиз бирдан атрофга алангладик: бирорта ҳам бемор кўринмасди.

Хоналарда — педиатрлар ҳамширалари билан нималарнидир ёзиб-чизиб ўтиришибди. Лекин на қабулларида, на ёруғ, кенг, ўриндиқлар саф тортган йўлакда бирорта бола йўқ эди.

— Мутахассисларимизнинг аксарияти эрталаб ишлашади. Маҳалла врачлари ҳозир чақириққа кетишган. Бу ёғи — саратон. Иссиқда ёш бола билан кўчага чиқишмайди. Кўрасиз, ҳали соат бешдан кейин мижозлар кўп келишади, — деб қайта-қайта таъкидлади Дилбар Ғаниева.

Бўлса — бордир. Лекин қувониш ўрнига юракни увиштирадиган бу шумшук манзара яна бошқа ҳақиқатдан ҳам садо бериб турарди: бугун республикамизда нафақат дорилар бозорларга чиқиб кетди, балки беморлар ҳам бозорларга қатнаяптилар! Шифохоналарда, поликлиникаларда беморлар камайиб бораётганлиги — авлодимиз соғайиб қолганлигидан далолатми, ё... Ва бу — фақат ўн тўртинчи поликлиникагагина хос ҳолатмас...

СЕҲРЛИ ПЕШТАХТА

Ўрда мавзеининг Анҳор бўйидаги бино пештоғидаги ёзув диққатимизни тортди: «Диаг Интернейшнл». Бу ерга даво истаб келувчиларнинг сафи кундан кунга ортиб бормоқда экан.

Биз «сафаримиз» марраси — финиши учун ана шу даволаш масканини танладик.

Кираверишда — касса олдида тўпланганлар сафига қўшилдик. Ҳамманинг қўлида ўттиз минг сўм-купондан пул, каптардек қанот қоқиб, кассир аёл томон «парвоз» қилади. Ана, бир аёл ҳамёнини қоқиштириб-қоқиштириб, базўр йигирма минг сўм-купон топди. Лекин унинг қўли ойнага етмаёқ шалвираб тушди.

— Следуюший...

Аёлни турткилаб, сургилаб унинг ортидаги мижоз эллик минг узатди ва иккита чек олади. Билишга қизиқдик: «УЗД» аппаратига тушиш учун ўттиз минг, врач қабулига бир марта маслаҳатга кириш учун йигирма минг сўм-купон тўлабди.

Бундай нархнинг асоси нимада эканини сўраб, кассирга берган саволларимиз унинг терс жавобларидан «синиб» тушади. «Ҳа, майли. Пул қутуртирган-да», — деймиз ўзимизга ўзимиз.

Узун, тор йўлакнинг икки четида одам тирбанд. «УЗД» хонасига кириш учун навбатда турганлар билан танишдик: И. Саметов (Тошкент тумани), В. Акбаров (Шайхонтоҳур тумани), М. Зокирова (Юнусобод тумани), Х. Латипов (Юнусобод тумани), Н. Ражабова (Шайхонтоҳур тумани), И. Каспарова (Юнусобод тумани). Биров жигарини, бошқаси буйрагини «япон аппарати»да кўрмоқчи. Лекин аппарати тушмагур бира тўла уч-тўрт аъзони кўриб берар экан. Шунинг учун ҳам гарчи унга бир марта тушиш ўн минг сўм-купон деб белгиланган бўлса-да, бемор бир йўла уч ҳисса (учта узвини кўрсатгани учун) пул тўларкан.

Ўша аппарат торгина хонага ўрнатилган. Унинг «тумшуғи» остида — кушетка. Битта чойшаб ташлаб қўйилган. Беморлар тўлаган пуллар учун берилган чеклар эса столда уюлиб ётибди.

Ўзини Шоҳида Аҳмеджанова деб таништирган врач ҳамширасиз, ёлғиз ишлаётган экан. Айтишича, у 1990 йили «УЗД» бўйича тиббиёт фанлари номзодлиги учун диссертация ёқлабди. Ундан қабул нархини ким белгилашини сўраймиз.

— Раҳбарият, — дейди у хотиржам.
— Раҳбарият нимага асосланади?
— Менинг рапорт-аризамга.
— Сиз-чи, нимага асосан нарх белгилайсиз?
— Беморларнинг келишига қараб.
— Яъни?
— Беморлар қанча кўп келса, нархни шунча ошириб борамиз.
— Тушунарли... Шоҳидахон, бир кунда нечта бемор келади?
— Ҳар хил.
— Ўртача?
— Ўртача бир сменада 20 киши.
— Ҳамма ўттиз мингдан тўлайдими?
— Касалига қараб. Сиз билмайсизми, жигари оғриган беморнинг буйрагида ҳам, селезенкаси (талоғи— М. М.)да ҳам ўзгаришлар бўлади. Бемор атайин текширтиргани келганида ҳар томонлама текширишимни исташади.
— Маошингиз қанча?
— Ишбай. Чекка тушган пулларнинг 25, йўқ, ҳозир 30 фоизини ўзимга тўлашади.
— Шунча одам мана шу битта чойшабда ётадими?
— Ҳа. Санитарка ҳар куни эрталаб нимани солиб қўйса, ўша...
— Умивальнигингиз кўринмаяпти. Сиз қўлингизни ювмайсизми, қабул олдидан?
— Қизиқсиз. Ахир, мен беморлар баданини ушламайман-ку?!..

ЧАЙҚОВЧИЛИК ҚИЛАЁТГАН... АПТЕКА

Бу ердан чиқиб, йўлакдаги эшигига «аптека» деб ёзилган хонага кирдик. У ерда ҳам ёшроқ бир аёл бизни кутиб олди. У ўзини «аптека мудири» деб таништирди. Исми Шоҳистахон экан. Икки хонадан иборат «аптека»нинг биринчи хонасидаги ҳолат ҳамма омбор мудирларининг хоналари каби эди.

— Дориларингиз қани? — сўрадик Шоҳистахондан.

У бизни иккинчи хонага бошлади. Ичкарида тиббий жавонда уч-тўрт хил дори-дармон турарди: валериан эритмаси, новокаин, рутин. Ерда катта шиша идишда шаффоф суюқлик — спирт.

Дорихона бекаси билан суҳбатимиз узоқ ва ҳар томонлама бўлганига қарамай уни муштарийларга ҳавола қилиб бўлмас. Чунки Шоҳистахон ҳар бир саволимиздан жаҳлланарди. Суҳбатлардан шу нарсалар маълум бўлди: аптекачи аёл фармацевтик маълумотга эга, мутахассислиги — провизор. Ойлик маоши — оклад (бир юз эллик сўм). У ўзи хизмат қилаётган ушбу даволаш масканини хўжалик ҳисобидаги пуллик поликлиника эканини эътироф қилди. Айни пайтда улар мазкур хўжалик ҳисобидаги (айни пайтда тижорат даволаш маскани) учун дори-дармонни ёнгинасидаги 33-дорихонадан давлат нархида сотиб олишар, устига эллик фоиз қўшиб, мижозларга сотишаркан. Сабабини сўраганимизда у муассаса раҳбари Б. Солиҳов имзолаган фармойишни кўрсатди.

Провизорнинг таъкидлашича, 33-дорихона уларни дори-дармонлар билан талаб даражасида таъминламаётган экан. Шу сабабли энди республика дорихоналар бошқармасига ёзма мурожаат қилиб, ёпиқ шаклда савдо қилувчи 88-дорихонадан ҳам улгуржи дори-дармонлар олишга рухсат олишибди. Биз бунинг сабабини тушунмадик: бугунги кунда тижорат усулида фаолият кўрсатаётган даволаш маскани нима учун давлат муассасасидан давлат нархида дори харид қилиб уни тижорат нархида сотиши керак экан?! Тағин бу икки дорихона ораси ўн қадам ҳам келмаса?!

Шоҳистахон далил учун кўрсатган қоғозлардан бирида 33-дорихонадан харид қилиш учун сўралган дори-дармонлар рўйхатига кўзимиз тушди. Унда, жумладан Шоҳистахоннинг дорихонаси учун бир йилда 64 литр спирт ажратилиши ҳақидаги кўрсатма ҳам бор. Қизиғи шундаки, бу спиртнинг анча қисми «УЗД» хонаси учун талаб этилган...

Дорихонада дориномалар (рецептлар) лоақал рўйхатга ҳам олинмаскан, (Дарвоқе, «УЗД» хонасида ҳам беморларнинг ҳисоб-китоби йўқ).

— Жавонингизни дорилар билан тўлдириш учун фақат давлат дорихоналарига мурожаат қиласиз холосми? — сўрадик ундан.

— Бўлмаса қаерга бораман? Одамларнинг қўлларидан сотиб олсам, қимматга тушиб кетади-да. Тижорат дорихоналари шунақа қилишяпти. Тижорат дўконларидан келтирган дори-дармонлар янаям қимматлашади. Нархи қўлдагидан (бозордагидан) икки-уч марта қиммат. Ўшанинг учун, мана, югуриб юриб, саксон саккизинчи дорихонадан олишга эришдим.

Биз Шоҳистахонни тушундик. У эса бизни тушунмади.

ХАРАЖАТИ — ДАВЛАТДАН, ФОЙДАСИ — ЧЎНТАККА...

Масаланинг моҳиятига етиш учун бош ҳисобчига мурожаат қилдик. У ўзининг «кичкина одам»лигини айтиб, бизга директорнинг иқтисодий масалалар бўйича ўринбосари Алла Юсуповани дуч қилди.

Директор муовини билан суҳбатимиз аниқ ва лўнда бўлди.

— Алла Газизовна, ташкилотингизнинг аниқ номи қандай?

— «Ўзбекистон» даволаш-илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси».

— «Диаг. Интернейшнл»чи?

— Биз аввал Москвадаги ана шу номли ташкилотнинг филиали эдик. Яқинда ундан ажралиб чиқиб, мустақил бўлдик.

— Унда нега ҳамма ҳужжатларингизда, кўчадаги пешёзувда ҳам «Диаг. Интернейшнл» Ўзбекистон—Швейцария қўшма корхонаси экани ёзиб қўйилган?

— У эски ёзув. Биз ҳозир «Диаг. Интернейшнл»га ворис ташкилотмиз.

— Ажралиб чиқмаган вақтларингда Швейцария сизларга нималар билан ёрдам берарди?

— Ҳеч нима! Катта режаларимиз бор эди. Биласиз, СССР тарқалиб кетгач, ҳамма соҳадаям узилишлар бўлди. Бизнинг режаларимиз ҳам узилди.

— Ҳозирги вақтда «Ўзбекистон ДИИБ» расман қайси ташкилотга қарашли?

— Ҳеч кимга. Биз мустақил ташкилотмиз.

— Соғлиқни сақлаш вазирлигига алоқаларингиз?

— Мутлақо йўқ. Тўғри, аввал — тўқсонинчи йил бошларида шу вазирликнинг пуллик поликлиникаси сифатида иш бошлаганмиз. Кейин хўжалик ҳисобининг аввал биринчи шакли бўйича, кейин иккинчи шакли бўйича ишладик. Ҳозир биз соф тижоратчимиз. Фақат Давлат солиқ инспекциясига бўйсунамиз.

— Сизлар банд этган бино-чи? Тиббий асбоб-ускуналар-чи? Улар кимнинг мулки?

— Ой, бунинг тарихи узоқ... Ҳар қалай, ҳозир ҳаммаси — хусусий.

— Сизлар қирқ саккизта хонада (623 кв. м.) неча киши ишлайсизлар?

— Етмиш тўрт киши.

— Ўтган ярим йилда қанча мижозга хизмат кўрсатдингизлар?

— Ҳужжатларда бор. Умумий бажарилган иш — шу ярим йилда 43 миллион 168 минг сўм-купонни ташкил этди. Сарф-харажат — 13 милилон 240 минг сўм-купон.

Демак, ярим йилда кўрилган фойда ўттиз миллион сўм-купон бўлади?

— Шундай. Буни биз ишлаб топдик. Поликлиникамиз врачлар келтирган фойда ҳисобига яшайди.

— Врачларингизнинг ойлик маоши қанча?

— Ҳар кимнинг маоши ҳар хил. Ишига қараб.

— Уларнинг қабулига кириш учун нархни ким белгилайди?

— Раҳбарият. Аниқроғи, директор ва мен.

— Қандай асосга кўра белгилайсизлар?

— Тиббий ходим берган ариза-рапорт асосида.

— Улар бу белгилашда нимага таянишади?

— Кимга мижоз кўпроқ келса, ўшанинг қабулини қимматлаштираверамиз. Биз тижорат қонунлари билан яшаймиз.

— Бунда врачнинг илмий даражаси, тоифаси, малака оширишга қатнашганлиги кабилар ҳисобга олинадими?

— Бизда бунинг аҳамияти йўқ. Тўғри, ишга қабул қилишда ўшаларга ҳам қараймиз. Масалан, тўлиқ ва меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган мутахассисларимиз орасида 8 киши фан номзоди, 11 врач олий тоифали, 5 нафари 1-тоифадаги врачлар...

— Уларнинг иш сифатини ким назорат қилади?

— Халқ. Беморлар.

— Тиббий хизматнинг сифати, технологиясини-чи?

— Биласизми, бизда кўп мутахассислар бор. Беморлар, асосан, улардан маслаҳат олишади. Турли замонавий аппаратларга тушишади. Уларга йўлланмани жойлардаги даволовчи врачлар беришади. Диагнозни аниқлатиб кетишганидан кейин ҳам ўша врачлар даволашади, ёки давлат шифохоналарида даволанишади. Ўзимизга қатнаб даволанувчилар ҳам кўп.

— Бир марталик хизмат ҳақи қанча?

— Бу атрофдаги вазиятга қараб ўзгариб туради. Масалан, ҳозирги кунда битта тишни олдириш — 20 минг сўм-купон, қон анализи — 14 минг сўм-купон, врач қабулига кириш — 20 минг сўм-купон...

— Алла Газизовна, яна бир савол: ташкилотингизнинг иш қоғозлари ҳам турлича номланган.

— Биласизми, биз вазирликнинг пуллик маслаҳат поликлиникаси сифатида иш бошлагандик. Рецепт қоғозлари ўша даврдан қолган. Ҳайф бўлмасин, деб...

— Балки дори олиш учун шу иккинчи ном, мижозлар орасида эътиборни тортиш учун бошқа ном, республика ташкилотлари билан муносабатларда учинчи бир ном қўл келар...

— Йўғ-е, қўйсангиз...

— Унда, айтинг-чи, республика дорихоналар бошқармаси, «Тибтехника», «Тибтаъминот» каби ташкилотлардан давлат нархида техник, дори-дармон, тиббий хизмат ашёлари олишларингиз учун қандай ҳужжат асос беради?

— Биласизми, биз Соғлиқни сақлаш вазирлиги тасарруфидан чиқиб кетганимиз билан, моддий-техника таъминоти борасида вазирликнинг ҳамма тармоқлари билан алоқаларимизни сақлаб қолганмиз. Бу расмийлаштирилган ҳам. Худди ана шу ҳужжатлар асосида улардан маҳсулот оламиз.

— Фаолиятингизнинг хизмат турлари ва киримларига оид тарафи энг янги қонунлар, қарорлар билан мослаштириб борилгани ҳолда, чиқим билан таъминот тарафи эски кўрсатмалар доирасида сақланиб қолибди...

— Яхши нарсани бузишнинг нима кераги бор. Шундаям бизга вазирликнинг ташкилотлари кўлам қайишмайди. Айниқса «Тибтаъминот» кейинги вақтларда алоқани узиш арафасида. Тушунмайман, аслида улар ҳам биз ҳам бир мамлакатнинг фуқароларига хизмат қиламиз-ку?!

...Нафақат, Алла Газизовна, балки унгача бу ерда ишлаган кишилар бу ишга жуда пухта ғишт қўйишганлигига амин бўлдик. Республикамиз бозор иқтисодиётига ўтаётган, давлат мол-мулкининг кўп қисми хусусийлаштирилаётган, хизматнинг турли шакллари пайдо бўлаётган ҳозирги шароитда балки Ўрдадаги мазкур даргоҳ каби муассасаларнинг чигал фаолиятини тушуниш мумкиндир. Лекин бир нарсага одамнинг виждони қийналади: меҳнаткашлар тийинлаб топаётган пулни уларнинг ночор ҳолидан фойдаланган шахслар, ташкилотлар челаклаб тортиб олаётганини кўриб туриб, лоақал «қайси кароматинг учун шундай қилаяпсан?» дегувчи кишилар, идора топилмаяпти. Пуллик бунақа хизмат фақат Ўрдада эмас, бошқа жойларда ҳам бор. Улар нима асосида нарх қўйишмоқда? Буни ким сўраяпти-ю, унга кимлар жавоб беради?!

ИЛЛАТНИНГ ИЛДИЗИ ҚАЕРДА?

Биз ушбу материалларни, аввало, меҳнаткаш халқимизнинг жони оғриган вақтида унга оро кириш учун, тиббиётга ёрдам бериш мақсадида ўргандик. Тиббий хизматни ташкил этишда, уни бажаришда жойлардаги айрим «кичик ходим»ларнинг ҳам айблари бор, албатта. Лекин бу гаплар — муаммолар беш-ўн нафар ходимни тартибга чақириб қўйиш билан барҳам топадиган ишлар эмас.

Назаримизда, Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги айрим тизимларида назоратни бўшаштириб юборганга ўхшайди. Йўқса, шифохоналар жамғармасида йўқ дори-дармонлар қандай қилиб чайқовда қумлаб кетаяпти? Етарли дори-дармони бўлмаган шифохоналар, поликлиникалар қандай қилиб аҳолига намунали тиббий хизмат кўрсатсин? Балки вазирлик тезроқ дори-дармон масаласини ҳал этадиган манбаларни қидириб топиши керакдир? Балки бу ишни давлат миқёсида ҳал этиш керакдир?

Сиз гувоҳи бўлганингиздек, дори-дармонлар бозорга чиқиб кетди. Беморлар ҳам шифохоналарга, асосан, врачларнинг кўрсатмасини олиш учунгина борадиган бўлиб қолишди. Энди охирги имконият — врачларимиз ҳам шифохоналарни, касбини тарк этмай туриб, уларга қудратини кўрсатиш имконини— майдонини яратиб берайлик!

Пуллик хизматлар ҳам меҳнатига яраша, ҳалол бўлсин!

Мукаррама МУРОДОВА,
Шоназар ИБРОҲИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбирлари.

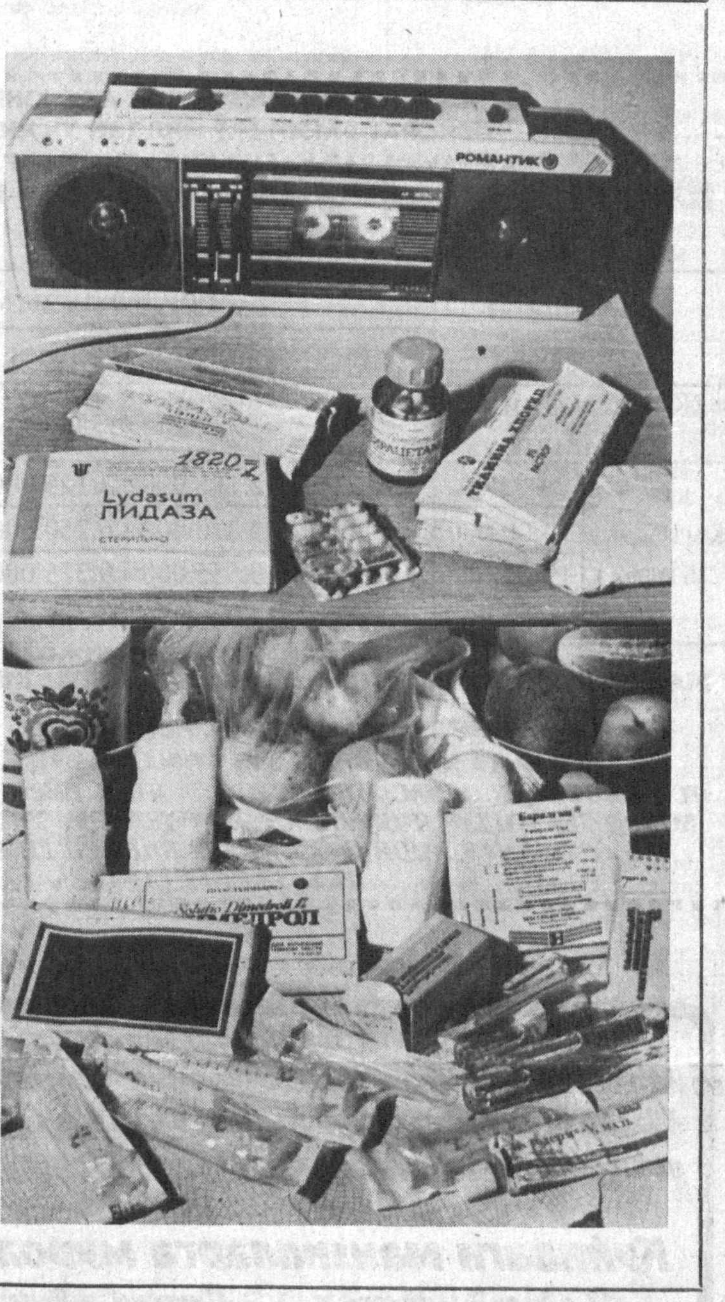

СУРАТДА: (юқорида) республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги тасарруфидаги куйганларни даволаш марказининг 5-палатасига тушган бемор Усмонов Элвернинг жони ором олсин учун уйдагилар бу дори-дармонларни ер остидан бўлсаям топиб келишган...

(Пастда) Тошкент 1-тиббиёт институти клиник шифохонасининг асаб касалликлари бўлимига даволаниш учун келган М. Усенбоевнинг ўзи билан бирга олиб келган дори-дармонлари.

• Ҳеч бир жиноят жазосиз қолмайди

ҚАЛАНҒИЮ ҚАСАНҒИЛАР ДУНЁСИГА ТУШАЁТГАН ЗАРБАЛАР

Кейинги бир-икки йил ичида Хоразм милицияси жиноятчиликни жиловлаш борасида қатор юмушлар қилди. 1993 йилнинг биринчи ярмида вилоят бўйича 1361 та жиноят содир қилинган эди. Ушбу йилнинг 6 ойида рўй берган жиноятлар эса 750 дан хиёл кўпроқни ташкил этди, унинг ҳам 95 фоизга яқини изи совумасдан фош этилди.

Кўриниб турибдики, қонунбузарликлар бир йилда оз эмас, 45 фоиз камайган, сир бўлиб қолаётган жиноятларни очиш даражаси ҳам сезиларли ортган. Аммо ички ишлар бошқармаси бошлиғи, полковник Тўражон Холматов эришилган марралардан қониқиш ҳосил қилган эмас.

— Президентимиз Сирдарё вилояти кенгашининг ўтган йили кузда бўлган сессиясида куйиниб айтган сўзларини хотирдан ўчиролмаймиз, республика Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 25 июнь кунги мажлиси чоғида баён этган йўл-йўриқ ва танқидий мулоҳазалари эса ҳар бир осойишталик посбони учун бир умрлик сабоқдир. Ҳар бир жиноят учун жазо муқаррарлигини таъминлай олсаккина, халқимиз олдидаги қарзимизни узган ҳисоблаймиз...

Интилганга толе ёр, дейишади. Гарчи жиноятчиликнинг туб илдизлари буткул қўпориб ташланмаган бўлса-да, қаланғи-қасанғилар дунёсига сезиларли зарба урилгани рост. Бу курашда энди милициянинг қўли баланд.

Эл ризқига кўз олайтириб, бозорлар, дўконлар, истеъмол молларини ишлаб чиқарувчи корхоналар, омборларни ўзиники қилиб олган олғирлар, қаллоблар, товламачи, чайқовчилар бугун Хоразмда ҳам ин-инига уриб кетишмоқда, кўпчилиги эса милициянинг маҳаллий ҳокимликлар, солиқ ва назорат молия идоралари билан ҳамкорликда қўйган тўрига илинмоқда. Июль ойининг ўтган кунлари мобайнидаги фаол саъй-ҳаракатлар туфайли 90 дан зиёд жиноий қилмишлар фош этилди. Уюшиб ёки якка ҳолда содир этилган анча йирик қаллобликларнинг ҳам пайи қирқилди. Чунончи, Хива туманидаги Ал-Хоразмий номли жамоа хўжалиги ва шу тумандаги таъминот-таъмирлаш корхонаси ишониб топширган бир неча ўн бош қўйни жиғилдонидан ўтказиб юборган Мақсуд Жуманиёзов, фуқаро Ж. Жуманиёзовнинг ҳожатини чиқариш учун катта миқдорда пора олган «Жанубгазқурилиш» трестининг участка бошлиғи Равшан Сафоевлар қўлга тушдилар.

«Кейинги бир-икки йилдан буён вилоят милицияси фаолияти эзгулик томон кескин ўзгарганлигининг гувоҳи бўлиб турибмиз, — деб ёзади Хонқа туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги аъзоси Бобохон Холлиев, «Халқ сўзи»нинг вилоятдаги мухбирлик қароргоҳига йўллаган мактубида, — йўл-патруль хизмати ходимлари М. Отаев, Б. Худойбергановлар шахсий машинамни бошқариш жараёнида йўл қўйган хатоимни ўта хушмуомалалик билан тушунтириб қўя қолишмай, уловимнинг ишкалини ҳам тузатиб беришди. Имкони бўлса, бундай ҳалол ва заҳматкаш милиция ходимларига газетангиз орқали миннатдорчилигимни етказсангиз».

Дил сўзлари битилган бундай мактублар милициянинг ўзига, маҳаллий ҳокимият идораларига бот-бот келаётганидан ҳам воқифмиз. Осойишталик посбонлари фаолиятига хайриҳоҳликни мактубларнинг ўзигина ифодалаб қолмайди. Гап шундаки, эл қўллаганни қўллайди, кўмаклашганга кўмаклашади. Милициядан мадад олиб, баҳоли-қудрат ўзи ҳам унга кўмакдош бўлаётган жамоалар сони вилоятда 100 дан зиёд. Милицияни қўллаб-қувватлаш жамғармасига жами 100 миллион сўм-купондан зиёд пул ҳадя этган Урганч ёғ-мой ҳиссадорлик комбинати, Хоразм давлат хўжаликлари қурилиш тресги, Хонқа дон маҳсулотлари корхонаси меҳнатчиларининг ҳиммати эса яна ҳам таҳсинга лойиқ.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ДИҚҚАТ ТАНЛОВ!

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Тошкент шаҳридаги «Аҳолига автомобиль ёнилғисини нақд пулга сотувчи айрим автомобиль ёнилғиси қуйиш шахобчаларини тажриба тариқасида хусусийлаштириш тўғрисида» 1994 йил 9 июнь 29-сонли қарорига мувофиқ Республикада илк бора АЁҚШларни сотиш бўйича

ТАНЛОВ ЎТКАЗИЛАДИ.

Нефть маҳсулотлари билан таъминловчи Тошкент корхонасининг танлов бўйича сотиладиган 91-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шахобчаси ҳақида

Маълумот

ОБЪЕКТ ТАРИФИ:

91-автомобилларга ёнилғи қуйиш шахобчаси Мирзо Улуғбек туманидаги «Қорасув» даҳасида, Тошкент халқа йўли бўйида жойлашган.

Майдони 0,1 гк, ободонлаштирилган, кириш-чиқиш йўллари асфальтланган.

АЁҚШда темир бетон блокларидан тикланган умумий майдони 24 кв. м. бўлган оператор ва дам олиш хоналари мавжуд. Оператор хонаси ёнида металл конструкциядан тикланган айвон бор.

АЁҚШ 1991 йили фойдаланишга топширилган бўлиб, лойиҳа қуввати бўйича соатига 20 та автомобилга хизмат кўрсатади.

Шахобчада сиғими 7,0 куб. м. ҳажмли автомобилларга ёнилғи қуйиш контейнери мавжуд. Уларнинг ҳар қайсисида ёнилғи тарқатиш колонкалари ва ҳар бирининг сиғими 25,0 куб. м бўлган иккита ер ости резервуарлари ўрнатилган. Ҳаво алмаштириш мурувватлари билан жиҳозланган резервуарларнинг умумий сиғими 78,0 куб.м.

АЁҚШ «Прогресс—2М» тоифа тарқатиш пульти, ўт ўчириш асбоблари, нефть маҳсулотлари ҳажмини ўлчаш ускуналари билан жиҳозланган.

Шаҳар телефони, водопровод, электр тармоқларига уланган. АЁҚШда етти нафар хизматчи ишлайди.

ТАНЛОВНИНГ АСОСИЙ ШАРТЛАРИ

1. АЁҚШни танлов асосида хусусий мулк қилиб олган жисмоний ёки юридик шахслар уч йилгача уни сотиш ва объект ихтисосини ўзгартириш ҳуқуқига эга эмаслар.

2. Кўрсатилган муддат ичида республикадан ташқарида автобензин келтириш ва йилига камида ўн минг тонна ёнилғи сотишни таъминлашлари керак.

3. АЁҚШнинг узлуксиз ва кечаю кундуз ишлашини таъминлаш, шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 9 июнь 290-сонли қарори билан тасдиқланган хусусий АЁҚШларнинг иши ҳақидаги вақтинчалик низомга амал қилиш ва уни бажариш.

4. Хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш, пуллик хизмат кўрсатиш тармоқларини кенгайтириш ва шу мақсадда олинган даромаднинг камида 50 фоизи миқдорида пул сарфлаш кўзда тутилиб АЁҚШни уч йил ичида жаҳон андозалари даражасига кўтариш.

5. Ўша ҳудудда тозаликка риоя қилиш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш чора-тадбирларини кўриш,

ҒОЛИБЛАР ҚУЙИДАГИ КРИТЕРИЯЛАР БЎЙИЧА АНИҚЛАНАДИ

1. Танлов шартлари ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг юқорида зикр этилган қарори билан тасдиқланган вақтинчалик низом, шунингдек Ўзбекистон Республикаси давлат мулкини ҳусусийлаштириш комитети тасдиқлаган, аукционга қўйилган ва танлов бўйича давлат мулки бўлган объектларни хусусийлаштириш ҳақидаги муваққат Низом талабларини бажариш.
2. Таклиф этилган энг юқори баҳо.

ПУЛ ТЎЛАШ ВА ТАНЛОВГА ҚАТНАШИШ ТАРТИБИ

Объектнинг бошланғич баҳоси 1,0 млн. сўм.

Пул тўлаш маъқул усулда, сўмда.

Ғолиб сотиб олганлиги тўғрисидаги шартнома имзолангандан сўнг бир ой ичида объектнинг тўла баҳосини тўлаши шарт.

Танлов комиссияси берган йўлланмага эга бўлган хоҳловчилар объектни келиб кўришлари мумкин.

ТАНЛОВГА ҚАТНАШУВЧИ ТАҚДИМ ЭТАДИ

— танловга қатнашувчининг аризаси (белгиланган ҳолат бўйича)

—алоҳида конвертда танлов шартлари ва критерияларини бажариш бўйича таклифлар;

гаров тариқасида 100000 сўм миқдорида пул тўлаганлигини тасдиқловчи ҳужжат нусхаси;

— Нодавлат юридик шахслар учун ўзлари рўйхатга олинганликлари тўғрисидаги ҳужжатнинг нотариал идора тасдиқлаган нусхаси;

— Жисмоний шахслар учун паспорт.

1994 йил 13 август соат 10.00 да Ўзбекистон Республикаси давлат мулкини хусусийлаштириш комитетининг кичик залида 91—АЁҚШни хусусийлаштириш бўйича танловга қатнашувчиларнинг таклифлари солинган конвертларни очиш ва якун ясаш даъвогарлар иштирокида ўтказилади.

АРИЗАЛАР ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛДА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ:

Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 6. Маъмурий бино, 3-қават, 318-хона.

Аризалар 1994 йил 9 августгача қабул қилинади.

Маълумот учун телефонлар: 39—45—46, 39—41—37.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МЕЛИОРАЦИЯ ВА СУВ ХУЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ МУҲАНДИСЛАРИ ИНСТИТУТИ 1994—95 ЎҚУВ ЙИЛИГА КУНДУЗГИ БУЛИМГА ҚУЙИДАГИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ ЙУНАЛИШЛАРИ БУЙИЧА

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛИНИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Қасбга ўқитиш — қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини механизациялаштириш бўйича; менежмент — корхоналарда менежментлик (тармоқлар бўйича); агро-муҳандислик; —ер тузиш ва ер кадастри; қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлашни механизациялаштириш, сув хўжалиги қурилиши, сув хўжалиги ва мелиорация, сув хўжалиги ва мелиорация ишларини механизациялаштириш, қишлоқ хўжалигини электрлаштириш ва автоматлаштириш.

Ҳужжатлар 25 июлгача қабул қилинади. Абитуриентлар учун консультациялар — 5 июлдан 31 июлгача ўтказилади.

Ректор номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар илова этилади: ўрта маълумоти ҳақида ҳужжатнинг асл нусхаси, 086—У намунадаги тиббий маълумотнома, 3х4 см ўлчамли 6 дона фотосурат.

Паспорт ва ҳарбий мажбуриятга алоқадорлиги тўғрисидаги ҳужжат шахсан кўрсатилиши керак.

Тест синовлари қуйидаги умумтаълим предметлар блоклари бўйича Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази томонидан 5 августда ўтказилади:

— касбга ўқитиш, менежмент, агромуҳандислик, ер тузиш ва ер қадастри, йўналишлари учун — математика, табиий фанлар (физика, химия, биология) ва она тили;

— иқтисод мутахассислиги учун — чет тили, математика ва она тили.

Танлов ва талабаликка қабул қилиш Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус ўқув юртларига ўқувчилар қабул қилиш бўйича Давлат идоралараро комиссияси томонидан абитуриентларнинг тест синовларида тўплаган баллари асосида ўтказилади.

Институтга қабул Давлат идоралараро комиссияси томонидан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларининг биринчи курсларига 1994/95 ўқув йилига талабаларни қабул қилиш тартиби ва қоидалари тўғрисида»ги низом асосида амалга оширилади.

Манзилгоҳимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Қори-Ниёзий кўчаси, 39-уй. Маълумот учун телефон: 35—75—21.

ИПАК ЙЎЛИ

"ИПАК ЙЎЛИ" ЎЗБЕКИСТОН АКЦИОНЕРЛИК ҲИССАДОР-ТИЖОРАТ БАНКИ БИР ЙИЛДАН УЧ ЙИЛГАЧА МУДДАТГА ЖАМҒАРМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ. ЖАМҒАРМАНИНГ ЭНГ КИЧИК МИҚДОРИ - 500000 СЎМ-КУПОН.

ФОИЗЛИ МИҚДОРИ:

		Фойдаланиш муддати				
		1 йил	1.5 йил	2 йил	2.5 йил	3 йил
Жамғарманинг кўпайиши		2.5	4.37	6.25	10.93	15.62
Жамғарманинг миқдори	500.000	1.250.000	2.185.000	3.125.000	5.465.000	7.812.500
	1.000.000	2.500.000	4.370.000	6.250.000	10.930.000	15.620.000
	1.500.000	3.750.000	6.555.000	9.375.000	16.425.000	23.437.500
	2.000.000	5.000.000	8.740.000	12.500.000	21.860.000	31.250.000

СИЗ АГАР "ИПАК ЙЎЛИ" БАНКИНИНГ МИЖОЗИ БЎЛСАНГИЗ, ЎЗ ЖАМҒАРМАНГИЗНИНГ КЎПАЙИШИГА ВА ДАХЛСИЗЛИГИГА КАФОЛАТ ОЛГАН БЎЛАСИЗ.

БИЗ СИЗ УЧУН ИШЛАЙМИЗ !

ШОШИЛИНГ! БИЗ СИЗНИ ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛДА КУТАМИЗ:

ТОШКЕНТ Ш., Ҳ.ОЛИМЖОН КЎЧАСИ, 5 "ИПАК ЙЎЛИ" БАНКИ (Ҳ. ОЛИМЖОН МЕТРО БЕКАТИДАН ЧИҚҚАНДАН СЎНГ ТЕХНИКА УНИВЕРСИТЕТИ ФУҚАРО САНОАТИ ҚУРИЛИШИ ФАКУЛЬТЕТИ БИНОСИ ЁНИДА, 9 ҚАВАТЛИ УЙ).

ТЕЛ.: 33-04-62; 33-48-86.

Республиканинг эркин нархларда савдо қилувчи "Олмос" бирлашмаси дўконларида катта миқдорда табиий тоза бўлган турли озиқ-овқат маҳсулотлари эркин муомаладаги валютага Тошкент шаҳрида энг паст нархларда сотилмоқда:

Қуйидаги манзилларга мурожаат қилинг:

"Сафсар" 1-дўкони - Пушкин кўчаси, 65 (Метронинг Х.Олимжон бекати).
20-дўкон - Муқимий кўчаси, 22 (Метронинг Ҳамза бекати).
"Зумрад" 23-дўкони - Т.Шевченко кўчаси, 31.
14-дўкон - Олой бозори.
"Феруза" 13-дўкони - Навоий кўчаси, 1.
18-дўкони - Навоий кўчаси савдо растаси.
"Марварид" 43-дўкони - Буюк Турон кўчаси, 77

Ўзбекистон Республикаси
Соғлиқни сақлаш вазирлиги

1994/95 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Ихтисосликлар: фармация, агроэкология, биотехнология.

Ўқитиш муддатлари:

фармация — 4,5 йил, агроэкология ва биотехнология — 5 йил.

Аризалар 1 дан 25 июлгача қабул қилинади.

Ректор номига ёзилган аризага; ўрта маълумоти ҳақидаги ҳужжатнинг асл нусхаси, № 086—У шаклдаги тиббий маълумотнома, 3х4 см.ли 6 та фотосурат қўшилади.

Тест синовлари 5 августда фармация ва агроэкология ихтисослиги бўйича қуйидаги фанлардан: химия, физика, биология, она тили, биотехнология ихтисослигига эса химия, физика, биология, математика ва она тилидан ўтказилади.

Фармация ихтисослигига фармация магистри учун қўшимча яна 1,5 йил ўқилади.

Абитуриентларни танлов конкурси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олийгоҳларга қабул қилиш Давлат Қўмитаси комиссияси томонидан ўтказилади.

МАНЗИЛГОҲ: Тошкент ш. Ойбек кўчаси 45-уй, телефон 56-37-38.

"АГРОМС" ФИРМАСИ

РОТОРЛИ КИР-1,5 ЎРИШ-МАЙДАЛАШ МАШИНАСИ УЧУН ТАКОМИЛЛАШТИРИЛГАН ПИЧОҚЛАР КОМПЛЕКТЛАРИНИ СОТАДИ

* Патент билан ҳимояланган ва ўзига хос тузилишга эга бўлган такомиллаштирилган пичоқ: қирқувчи пластина иш муддатининг тўрт марта оширилишини, пластина ясаладиган сифатли пўлат сарфанинг уч мартадан кўпроқ тежалишини, серияда ишлаб чиқариладиган пичоққа нисбатан умумий металл сиғимни 18 фоизга камайтирилишини таъминлайди.

* Такомиллаштирилган пичоқларнинг бир комплекти серияда ишлаб чиқариладиган икки комплект пичоқдан олишдан афзалроқдир.

* Сифат ва ишончлик кафолатланади.

* Пичоқлар ясаш учун буюртмалар қабул қилинади.

Улгуржи харидорларга нарх 10 фоизга камайтирилади.

Телефонлар: *Навоий шаҳрида (43600) 3-92-67, 3-32-84*
Тошкент шаҳрида (3712) 65-78-21 (соат 17.00 дан кейин)

"Маданият" илмий-ишлаб чиқариш савдо-маданий маркази Тошкентдаги омборидан аравачали *"Урал"* мотоциклларини, хорижда ишлаб чиқарилган эркак ва аёллар туфлиларини, ҳар хил газламаларни, *"Полюс"*, *"ОРСК-416"* маркадаги музлатгичларни, *"Чайка"* тикув машиналарини ҳамда бошқа турдаги халқ истеъмол молларини сотади.

Маълумот учун телефонлар:
45-47-45; 45-49-52; 45-85-56.
Манзилимиз:
Тошкент, Шайҳонтоҳур тумани, Фурқат кўчаси, 1, "Халқлар дўстлиги" метро бекати.

«Ўзташқишартномасавдо» фирмаси ходимлари шу фирма бош директори А. Қодировга отаси

Қодир ҲОТАМОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги ҳайъати ва жамоаси агентлик ходими З. Усмоновага онаси

Шарифа АБДУРАЗЗОҚОВА

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

خلق سوزی

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Ж. Сафоев, навбатчи — О. Раҳимов.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г. — 1053 70362 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6 Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди 21.35.